

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENECE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 2 D, 3 D, 4 D, 5 D,
uredniškim delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vrača, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2030, upravnništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekom.
račun: Ljubljana št. 10.850 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Stresemannov namestnik

Oseminštirideset ur po smrti zunanjega ministra Gustava Stresemanna, ko nemški narod še niti ni izkazal zadnjih zemskih časti njemu, ki je domovini služil do zadnjega diha, sta že predsednik Hindenburg in državni kancler Müller rajnemu poskrbela naslednika v osebi Curtiusa, dosedanjega ministra za narodno gospodarstvo.

Hitrica, s katero se je imenovanje izvršilo, je toliko bolj pomembno, ker so nemške ministrske krize znano vedno dolge in zapletene. Tekma in ljubosumnost med strankami, katerim gre za ravnovesje in prestiž, zelo otežkuje sporazumevanje. V sedanjem položaju bi otvoritev parlamentarne krize bila še posebno nevarna, ker ljudska stranka in centrum podpirata vlado le s precejšnjo rezervno. Razven tega je osebno stališče državnega kanclerja Müllerja v stranki omajano in so se v zadnjem času že čuli glasovi o njegovem nasledniku. Politični konglomerat je držala skupaj prav za prav osebnost rajnega Stresemanna, oziroma skupni vidiki na zunanjo politiko. Stranke, ki sestavljajo obstoječo vlado, so skreno pacifistične in so v tem edine, da je treba »likvidirati vojno«. — Moralna sila velikega pokojnika je zginila, s tem pa je tudi že ogrožena homogenost vladne večine. Če bi se začela v takih okoliščinah parlamentarna pogajanja za Stresemannovo nasledstvo, bi težko šlo brez resnih pretresljajev.

Müller se je tej nevarnosti spretno izognil na ta način, da je predlagal predsedniku republike Curtiusa, ki naj začasno vodi resor zunanjega ministra. Tako bo ostalo vse nespremenjeno in ministrske kombinacije se odlože za poznejši čas, ko bo mogoče v normalnih razmerah o stvari razpravljati. Reichstag je preložen do 19. novembra, do tedaj pa se bodo stranke že mogle pogovoriti o Stresemannovem nasledstvu. Zaenkrat se med resnimi kandidati imenujejo od centra prelat dr. Kaas in dr. Marx, od socialistov pa Breitscheid. Z veliko verjetnostjo se more smatrati, da bo Curtius tako dolgo vodil posle zunanjega ministrstva, dokler ne bo ratificiran haaški sporazum in v tem dovršeno delo, započeto po Stresemannu.

Imenovanje Curtiusa na tako odgovorno mesto se gotovo ni izvedlo brez predhodnega pristanka odločujočih strank. Vidi se, da je vladi mnogo na tem ležeče, da se končno javno in čimprej uredi vprašanje reparacij, kakor jih je določila haaška konferenca. Akcija velenemcev pod Hugenbergovim vodstvom proti ureditvi reparacij je jako šibko odjeknila v političnem svetu in se more reči, da so nacionalisti z njo doživeli veliko blamažo. Le nekaj osamljenih frakcij in plačanih listov vodi boj proti Youngovemu načrtu, med tem ko vsa Nemčija v svojem življenjskem interesu smatra za potrebno, da se Dawesov načrt čimprej nadomesti z Youngovim. Kajti, ako bi haaški sporazum ne bil sprejet v parlamentu, potem se ne bi izvedla predčasna izpraznitev III. zone v Porenju in francosko nemško zблиžanje bi še naprej ostalo odprto vprašanje. — Kaj takega pa si morejo želeli le prenapeti nacionalisti, ki v nesporazumu obeh narodov skušajo nepošteno profitirati na strankarskem vplivu in ki z brezumnim kličem po revanši brezvestno ogrožajo pomiritev Evrope.

Nemška odgovorna politika jim gotovo ne bo sledila. Določitev Curtiusa za Stresemannovega namestnika jasno kaže, da vlada hoče brezpogojno zasledovati isto politiko, kakor jo je započel, pa je ni mogel dovršiti umrli državnik. Curtius je namreč pristaš iste politične stranke, kot Stresemann. V stranki je zastopanih one struje, ki je bila vedno za lojalno sodelovanje s strankami leve. Kot minister za narodno gospodarstvo je jako energično podpiral Stresemanna in mu je bil na haaški konferenci s svojim bogatim ekonomskim znanjem in praktičnim izkustvom najuspešnejša opora pri reparacijskih pogajanjih. Njegova navzočnost na Wilhelmstrasse v lastnosti zunanjega ministra se torej more smatrati kot garancija, da bo zastopal iste politične smernice, kakor so bile dane v Haagu. Za Nemčijo je v resnici to edina plodnosna politika. Izbira je bila torej jako srečna. Dober predznak je tudi to, da so Francozi Curtiusovo imenovanje sprejeli s simpatijami.

Po ratifikaciji haaškega sporazuma mnogi napovedujejo spremembo celokupne vlade. Težki boji okrog davčne reforme in socialnega zavarovanja so sedosegli le za silo, a bodo takoj zopet izbruhnili na dan. Zelo težko, da bi centrum sprejel socialistično davčno reformo. In ker je kabinet desnice z nacionalci na

Ustvaritev avtonomnih banovin

Izjava bivšega predsednika črnogorske vlade — Pozdravi iz vseh krajev države

Beograd, 7. oktobra. AA. Predsedništvu vlade dohajajo še vedno pozdravne brzojavke in čestitke k novemu nazivu države in njeni razdelitvi na banovine. Tekom današnjega dne je predsedništvo vlade prejelo čestitke iz Dubrovnika, Zagreba, Varaždina, Sušaka, Ptuj, Savskega Marovca, Bakarja, Velikega Bečkereka, Ogulina, Novija, Karlova, Kastva, Aleksandrova, na otoku Krku, Trogirja, Sinja, Somborja, Subotice in drugih krajev države.

Beograd, 7. oktobra. AA. Jovan S. Plamenac, bivši predsednik črnogorske vlade, je dal poročevalcu »Avala« to-le izjavo: Proglasitev naše troedine kraljevine za enotno jugoslovensko narodno državo in ustanovitev avtonomnih banovin je kaj pomemben zgodovinski dogodek ne samo za naš narod v teh mejah, temveč tudi za vse ostale narode in države na Balkanu. S svojim velikim in dalekovidnim dejanjem je Nj. Vel. kralj pomagal do tega, da zmajajo v naši državi centripetalne sile. Z ustvaritvijo avtonomnih banovin je našemu narodu omogočen nagel in varen gospodarski in kulturni napredek. Po drugi strani pa se bo vrhovna državna uprava oprostila lokalnih pokrajinskih vprašanj, tako da se bo mogla lažje posvečati splošnim državnim in narodnim potrebam.

Zlornica za TOI je poslala kralju in preds. vlade sledečo brzojavno pozdrava:

Z velikim činom jasne modrosti uresničuje Vaše Veličanstvo jugoslovansko državno idejo in idejo narodne enakosti in edinstva, oživilja z ustanovitvijo Dravske banovine upravno združenje slovenskih krajev, polaga z uvedeno široko upravno dekoncentracijo

temelj zdravemu narodnemu gospodarskemu kulturnemu razvoju in napredku. Ob tem velikem zgodovinskem mejniku prosi Zbornica za trgovino, obrt in industrijo, da sprejme Vaše Kraljevsko Veličanstvo radostne čestitke, iskreno zahvalo ter zagotovilo zveste udanosti gospodarskih krogov slovenskih. — Zbornica za trgovino obrt in industrijo za Slovenijo v Ljubljani. — Predsednik Ivan Jelačin ml. — Generalni tajnik doktor Fran Windischer.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo za Slovenijo v Ljubljani prosi, da blagovolite sprejeti ob velikem zgodovinskem mejniku, kojega postavlja v naši zgodovini veliki čin svitle modrosti Njega Veličanstva Aleksandra Prvega viteškega kralja Jugoslavije, iskrene in radostne čestitke ter zagotovilo hvaležne udahosti gospodarskih krogov slovenskih. — Predsednik Ivan Jelačin ml. — Generalni tajnik doktor Fran Windischer.

Hrvatski Sokol kralju

Zagreb, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Hrvatski Sokol je ob novem zakonu o nazivu in razdelitvi države na banovine poslal Nj. Vel. kralju sledečo brzojavko: V imenu Hrvatskega Sokola v globoki vernosti in udanosti pozdravljamo modro odločbo Vašega Veličanstva s proglasitvijo novega naziva in delitve naše zedinjene države na banovine. Izpolnjen je s tem san našega velikega Strossmayerja in številnih mislecev ter naroda hrvatskega v poteku zgodovine. Razdelitev države v nove upravne enote bo mnogo pripomogla k narodnemu blagostanju, pravemu cilju vsake politike. Bog naj živi Vaše Veličanstvo in slavni dom Karagjorgjevičev. — Dr. Nikola Hoffer, starešina.

Venizelos v avdijenci pri kralju

Belgrad, 7. oktobra. (AA) Predsednik grške vlade Venizelos je davi ob 9 odpotoval z avtomobilom v Topolo, kjer je bil sprejet v avdijenci od Nj. Vel. kralja. Po avdijenci je predsednik grške vlade odpotoval z avtomobilom v Mladenovac, kjer je vstopil v salonski voz, ki je bil priključen orijentnemu ekspresu, in od tod nadaljeval pot v Atene. V Mladenovcu so Venizelosa pričakovali njegovi grški spremljevalci Papadatos, Lambros in ostalo osebje njegove misije.

Belgrad, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Potem, ko je predsednik grške vlade Venizelos razmotril s predstavniki naše zunanje politike mednarodni položaj in je grški državnik izmenjal z našimi merodajnimi krogi svoje misli, je danes ob 9.15 zapustil Belgrad. Pred

odhodom se je poslovil od grške kolonije v Belgradu, od grškega poslanstva ter naših oblasti. Pred odhodom je odšel v spremstvu pomočnika zunanjega ministra v Topolo, kjer je bil sprejet v daljši avdijenci od našega vladarja. Na čast grškemu gostu je bilo nato prirejeno intimno kosilo. Ostali člani grške delegacije so pa odšli z orienekspresom proti Atenam in so dočakali svojega predsednika na postaji Mladenovac, kjer se jim je pridružil nato še predsednik Venizelos, nakar so skupno nadaljevali svojo pot proti grški prestolnici.

Kakor se trdi, je predsednik grške vlade odšel iz Belgrada z najboljšimi vtisi in v trdni veri, da bo prijateljstvo med albanskimi državami pomenilo močno oporo za mir ne samo v jugovzhodni, ampak v vsej Evropi.

Želje in zahteve profesorjev

Profesorski kongres končan — V resolucijah zahtevajo izplačilo zaostankov, izrednačenje upokoencev itd.

Veliki Bečkerek, 7. okt. (Tel. Slov.) Danes se je tu nadaljeval in končal kongres profsorskega društva. Na koncu zborovanja so sprejeli 15 resolucij. V prvi ugotavljajo profesorji, da se mora centralni odbor kljub temu, da je že sprejet zakon o osnovnih šolah, o učiteljskih, strokovnih in srednjih šolah ter učbenikih, brigati za to, da bo učni načrt in šolski program čim bolj v skladu s principi profsorskega društva, da mora skrbeti za to, da bodo šolske zgradbe, v kolikor ne odgovarjajo higienskim zahtevam, popravljene, da naj se zgradi dovolj novih šol, ki naj v vsakem pogledu odgovarjajo zahtevam novega srednješolskega zakona.

V drugi resoluciji nalagajo profesorji osrednjemu odboru, naj stopi v čim ožjo zvezo z drugimi sličnimi društvi iz inozemstva, da se eventualno sklene zveza profsorskih društev slovenskih držav.

V tretji resoluciji priporočajo zborovalci glavnemu odboru, naj skrbno stoji na straži, da

čelu v notranji in zunanji politiki docela nemogoč, ni izključeno, da prihodnja pomlad prinese Nemčiji nove volitve. Vse to so kombinacije za bodočnost. Trenutno je najvažnejše, da smrt Stresemannova ne bo imela za posledico ukinitve miroljubne politike, ki jo je vodil rajni in ne bo kompromitirala popolne in definitivne ureditve vojnih reparacij.

bo profsorski ugled izven šole in v njej stal vedno na višini.

V četrthi resoluciji nalagajo profesorji glavnemu odboru svojega društva za izdajo pravilnika k zakonu o srednjih šolah in sodelovanje pri sestavi učnega načrta srednjih šol.

V peti resoluciji nalagajo osrednjemu odboru, da skupno s prosvetnim ministrstvom, kot je to predvideno v novem zakonu, določa smernice za vzgojo srednješolske mladine s strani profsorjev ne samo v šoli, ampak tudi izven nje.

Dalje zahtevajo v šesti resoluciji, da se vprašanje o dohodkih srednješolskih moči in strokovnih učiteljev v ministrstvu reši čimprej in to potem zakona, uredbe ali na kak drug način, kakor je določeno v zakonu o srednjih šolah.

V sedmi resoluciji prosijo zborovalci prosvetno ministrstvo, da se profesorjem, ki so bili vpokojeni, ne da bi dokončali polnih pokojninskih let, dali dohodek po novem zakonu.

Kongres nadalje prosi prosvetno ministrstvo, da na podlagi mišljenja profsorskega sveta, ki ga je osvojilo tudi že ministrstvo in s katerim se regulira položaj bivših ruskih profsorjev, da se to mišljenje konkretizira bodisi z zakonom ali z uredbo ter se ruske učne moči prevedejo na novi zakon, tako da bi imeli ruski šolniki iste pravice kot jih imajo naši profesorji.

V deveti resoluciji zahtevajo profesorji od glavnega odbora, da se briga za to, da se dol-

govi prosvetnega ministrstva napram srednje šolskim učnim močem glede honorarnih ur od meseca aprila do sedaj, ko je stopil novi zakon v veljavo, čim preje izplačajo.

V deseti resoluciji zahtevajo, da se v gimnazijah, kjer je le mogoče, izvede že preje določeni učni načrt.

V enajsti resoluciji prosi kongres prosvetno ministrstvo, da se stenografiji v srednjih šolah in živi jeziki na klasičnih gimnazijah dopuste kot fakultativni predmeti, ako se javi zadostno število učencev.

V dvanaesti resoluciji nalagajo glavnemu odboru, da skrbi za to, da glavni prosvetni svet čim preje izda določbe o nadaljnji uporabi onih učbenikov, katerim je potekla štiriletna doba uporabe.

V trinajsti resoluciji nalagajo osrednjemu odboru, da se čimprej reši vprašanje šolske nomenklature v zvezi z zakonom o učbenikih.

V štirinajsti resoluciji nalagajo osrednjemu odboru, da po pravilniku uvede novo ime in nova pravila profsorskega društva.

Nadalje je bila sprejeta resolucija, da naj se začne z zbiranjem fonda za dom profsorskega društva v Belgradu.

Končno je kongres sklenil, da se bo vršil X. jubilejni kongres drugo leto v Belgradu in da se ob tej priliki položi temeljni kamen novega doma.

Nato so sledili še referati, in sicer je referiral profesorica Milica Bogdanović iz Zagreba o koedukaciji in profesor dr. Krstić o psiholoških predavanjih na srednjih šolah.

Nato je bil kongres zaključen in se je otvorila seja pomožne kreditne zadruge profsorskega društva. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da se je imovina te zadruge v zadnjem letu povečala za 327.166 Din, tako, da znaša sedaj 1.599.143.19 Din. Nato so bila vsa zborovanja profsorskega društva zaključena in so se zborovalci razšli. Slovenski profesorji so se preko Beograda vrnili nazaj v svojo domovino.

Sožalje predsednika naše vlade

Belgrad, 7. okt. (AA.) Povodom smrti nemškega ministra zunanjih poslov sta bila med predsednikom nemške vlade dr. Hermannom Müllerjem in predsednikom ministrskega sveta generalom Petrom Živkovićem izmenjeni naslednji brzojavki:

Nj. ekscelenci g. dr. Hermannu Müllerju, predsedniku vlade, Berlin. Pridružujem se obli tugi, ki jo je v Nemčiji izzvala toli nepričakovana smrt g. dr. Stresemanna, čegar zasluge ni mogoče dovelj globoko oceniti. Prosim Vašo ekscelenco, da prejme moje toplo sožalje. — General Peter Živković, predsednik ministrskega sveta.

Nj. ekscelenci generalu Petru Živkoviću, predsedniku vlade, Beograd. Za izraze iskrene sožalja povodom smrti nemškega ministra zunanjih poslov dr. Stresemanna izrekam Vaši ekscelenci svojo globoko zahvalo. — Dr. Hermann Müller, predsednik vlade.

Kongres narodne ženske zveze v Splitu

Split, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Včeraj popoldne se je nadaljeval kongres narodne ženske zveze. Na dnevnem redu so bili referati. O vzgoji dece je podala referat ga. dr. Božena Deželic iz Zagreba. Prikazala je dosedanje delo narodne ženske zveze v tem pravcu. Nato so zborovalke sprejele resolucijo, v kateri zahtevajo, da se v šolske učbenike uvrsti več primerov iz življenja žena, ki so si stekle zasluge bodisi v humanitar-nem, kulturno prosvetnem ali drugem oziru. Gdč. Milena Tanacković iz Belgrada je nato referirala o zaščiti dece. Razvila se je debata, katere se je udeležila tudi predsednica ga. Micić iz Sarajeva. Soglasno je bilo sklenjeno, naj se zahteva od merodajnih činiteljev čimprej uzakonitev zakona o zaščiti dece in da se k sestavljanju tega zakona pozovejo tudi žene. Nadalje zahteva resolucija ženski inspektorat dela v krajih, kjer so zaposleni tudi otroci.

Kongres narodne ženske zveze je danes prejel brzojavno pozdrav od Nj. Vel. kraljice Marije, ki ga je osebno odposlala. V tej brzojavki želi kongresu čim najboljšega uspeha, pozdravlja vse žene iz Jugoslavije in se zahvaljuje za pozdravno in udanostno brzojavko.

Arhierejski sabor se sestane 15. t. m. v Karloveh. Na dnevnem redu bo vprašanje cerkvene ustave. Tekom današnjega dne je izvršilni odbor o tem razpravljaj in zbral material.

Ivan Hribar:

Novo obdobje v našem nar. in državnem življenju

Dve pridobitvi ogromne važnosti prinesel nam je 3. dan oktobra tekočega leta: kraljevino Jugoslavijo in Dravsko banovino. Z le-to poslednjo oživitvorjena je Zedinjena Slovenija, kolikor je nesrečonosne zunanje politične razmere niso potisnile pod tujo vladavino.

Zedinjena Slovenija! Bila nam je svetel ideal. Nisli smo jo v svojih srcih od narodnega probujenja sem. Zasužnjeni tujemu režimu vedeli smo dobro, da nam le ona more prinesiti svobodni razvoj in s tem človeka dostojno življenje. Desetletja sem bila je poglavita in obenem tudi najpozitivnejša točka našega političnega programa.

Svetovna vojna prinesla nam je možnost izpolnitve te naše najgorečnejše želje. Ze smo mislili, da je oživitvorjen naš davni ideal in da se bomo v Zedinjeni Sloveniji mogli svobodno razvijati in po svoje narodno izživljati. A prišlo je razočaranje. Lastni naši rojaki prožili so kratkovidnim politikom pomožno roko, da so s prepovršno zasnovano ustavo raztrgali Slovenijo na dvoje. Kruto in grenko je bilo to. Pa tudi nenaravno. In ker se vsako nasilje proti naravi mora maščevati, tolažili smo se rodoljubno navdahnjeni Slovenci, da prej ali slej mora priti do izpremembe.

Najboljši naši možje bili so za to izpremembo na delu. Tudi takrat, ko je dušiča sapa najbrezobzirnejšega strankarstva grozila zamoriti državo življenje. Njihove oči so bile uprte tje, od koder so vedeli, da more in končno tudi mora priti prava beseda. In učakali smo jo. Po modri odločbi Njegovega Veličanstva kralja vstala je Zedinjena Slovenija kot dravska banovina poveljčana iz groba!

Zares vzroka dovolj, da radosti odjekne vsa Slovenija in da se tej radosti da vidnega izraza! Vzroka dovolj, da hvalečnosti do kralja zažare vsa slovenska srca, kakor žarnice mogočne električne struje. Vzroka zlasti dovolj za te, bela Ljubljana, čije grbu je bil z zakonom z dne 3. oktobra za veke neizbrisno zopet vtisnjen pečat primata, ob kateri so te bili skoro pripravili lastni otroci! Ako molči Slovenija in ako meščanstvo ter poklicano zastopstvo mesta Ljubljane konzularnim zastopnikom tujih držav prepušča, da z izobezanjem zastav podčrtavajo zgodovinsko pomembnost najnovejše kraljeve odločbe, pripisati je to le oni otoplosti, v katero jo je zazibala dvoumna politika polpretekla dobe.

Prav nič pa ne dvomim, da je pravilno pojmovanje vsesplošno in da bo zlasti tudi pri naših obmejnih bratih odjeknilo v dušah in srcih. In hoc signo!

Saj je dravska banovina integralen del kraljevine Jugoslavije. One velike, z vsemi prirodnimi lepotami in bogastvi oblagodarjene države, ki jo je Previdnost božja ustvarila na enem najpomembnejših ozemelj starega sveta. Ondi, kjer se stikata bajni iztok in visokokulturni zapad. Ustvarila Jugoslovonom, ki so poklicani, da kot čuvarji miru vrše v skupu narodov veliko in važno zgodovinsko nalogo.

Z izredno bistrovidnostjo spoznal je to mahoma ves svet. Unisono je po njem odjekalo, da na zgodovinsko poprišče v povečani kraljevini Srbiji stopajo Jugoslavoani. Samo naši takratni odločujoči politiki bili so udarjeni s kurjo slepoto. Ves svet je našo narodno državo z občudovanja vrednim soglasjem krstil za Jugoslavijo; le mi sami nismo hoteli tega enostavnega, a vendar izrazitega imena. Kratkovidneži so smatrali, da tudi v politiki velja matematsko pravilo, da je tri več ko eno in zato nismo mogli doumeti, da je v njej — in prav posebno v tem slučaju — eno neprimerno več ko tri. Saj naslov kraljevina Jugoslavija poleg fiktivnega stanja pomenja še kaj več!

Jugoslovanska ideja, spočeta na Hrvatskem, negovana na Slovenskem, bila je dne 3. oktobra tekočega leta oživitvorjena po našem skupnem kralju, ki nam ga je dala Srbija. Do nas samih je, da bi besede »jugoslovanski državljani sem« mogle kedaj s takim ponosom izgovarjane biti, ko nekaj napoved: »cives romanus sum«.

Quod bonum faustum felix fortunatumque sit!

Atentat na Vajdo Vojvodo - komunistično delo

Bukarešta, 7. oktobra. AA. Atentator Goldenberg, ki je skušal izvršiti atentat na notranjega ministra Vajdo Vojvodo, je priznal vse. Po njegovem priznanju je zapletenih v atentat 5 komunistov iz Jasija, po čijih nalogu je odšel v Bukarešto, da izvrši dani nalog in ubije ministrov notranjih del. Policija je na podlagi njegovih podatkov aretirala 4 zarotnike, peti pa je pravočasno pobegnil. Atentatorji so bili odvedeni v Bukarešto. En atentator je čevljar, drugi je tipograf, tretji atentator je brez poklica, četrta pa je neka šivilja.

Dunajska vremenska napoved: Nekoliko bolj oblačno, sicer pa še malo izpremembe vremenskega značaja.

Nova velika bančna tvorba na Dunaju

Creditanstalt prevzema Bodencreditanstalt, ki je zašel v težkoče

Veliko povečanje sredstev Creditanstalta

Dunaj, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Po težkih pogajanjih je prišlo v soboto pozno ponoči do fuzije bank Creditanstalt in Bodencreditanstalt. Pri sklepanju sta osebno sodelovala zvezni kancler dr. Schober in predsednik Creditanstalta Louis Rotschild. Po opravljenih govorih formalnostih bo torej Creditanstalt prevzel Bodencreditanstalt. Za to se bo za štiri akcije Bodencreditanstalta dajala samo po ena akcija Creditanstalta. Creditanstalt bo zvišala svojo delniško glavnico. Nove akcije bo razpisal poseben mednarodni konzorcij s sodelujočimi Rotschildove banke. Predsednik Sieghart izstopi iz vodstva Bodencreditanstalta. Zastopstva vseh ravnateljev tega zavoda in podjetij njegovega koncerna se bodo s posebnim proglasom proglasila za neveljavna. Od 800 namencev jih bo 300 reduciranih. Ze sklenjena pogodba določa, da se bodo posestnikom vložitnih knjižic ali blagajniških izkaznic na zahtevo dotični zneski izplačevali pri blagajni Bodencreditanstalta pod vodstvom Creditanstalta. Isto velja tudi za efektivne depozite. Da se prepreči katastrofalen padec tečaja, je finančno ministrstvo danes sistiralo trgovino ze delnicami Bodencreditanstalta (zadnji tečaj 94 šilingov).

Preprečen polom Bodencredita

Propad Bodencreditanstalta, katerega gospodarske in politične posledice so kljub rešilni pomoči Creditanstalta nepregledne, je jasno razkril položaj Avstrije. Ta fuzija, ki se je izvršila povsem nenadno preko noči z največjim pritiskom vlade, ima preprečiti polom Bodencreditanstalta. Za Creditanstalt je bilo potrebno, da prepreči splošno katastrofo, stavila in dosegla pa je trde pogoje. Smatrali je za jasno priznanje poloma, če se 100.000 delnic Bodencredita z nominalno vrednostjo po 50 šilingov zamenja za 275.000 delnic Creditanstalta po nominalni vrednosti 40 šilingov, pri čemer je pomisliti, da je kurzna vrednost delnic Creditanstalta do zadnjih dni znašala skoro 100 šilingov, da je kurzna vrednost delnic Creditanstalta znašala po 52 šilingov ter da je Bodencreditanstalt izplačevala v zadnjih letih dividendo po 15%, Creditanstalt pa po 10%. Razmerje zamenjave 4:1 pa se za delničarje Bodencreditanstalta poslabša še s tem, da se glavnica Creditanstalta zviša, s čimer se znatno zviša skupno število njegovih delnic. Delničarji dobijo sedaj samo sedmično svoje dosedanje posestne vrednosti. Skoro polovica vseh debitorjev Bodencredita so dubioza. Prizadeta je tudi Narodna banka, ki je v velikem številu prevzela menične terjatve Bodencreditanstalta. Čuje se, da bodo zadolžene industrije koncerna pri odplačevanju teh obveznosti dobile olajšave. To more pomeniti samo, da Narodna banka ne bo uveljavljala svojih meničnih terjatev, kar bo storila najbrže samo proti jamstvu vlade. Te menične obveznosti se cenijo na 60 do 80 milijonov šilingov. Kot direktna izguba vlade v višini 10 milijonov šilingov prihaja v poštev še manjša vrednost okoli 200.000 delnic Bodencreditanstalta, ki jih je svoječasno dobila Poštna hranilnica za delnice Unionbanke. Upati pa je, da koncentracija bank na široki podlagi mednarodnega sindikata, ki ga bo vodil Rotschild, tudi lahko koristi avstrijskemu gospodarstvu in kreditu.

Smrt člana regentskega sveta Buzdugana

Ministrski svet prevzel eksekutivno oblast — Novega regenta izvoli parlament

Bukarešt, 7. oktobra. (Tel. »Slov.«) Član regentskega sveta Buzdugan je umrl danes ob 7 zjutraj v starosti 63 let. Takoj so se v stanovanju zbrali ostali člani regentskega sveta in člani vlade. Buzdugan je bil pred svojo izvolitvijo za člana regentskega sveta prvi predsednik vrhovnega kasacijskega sodišča. Bil je tudi intimen prijatelj Maniu-a in je najbrže največ pripomogel k temu, da je Maniu dobil nalog za sestavo kabineta. Ko se je večeraj zdravstveno stanje zelo poslabšalo, sta ostala dva regenta pozvala Mania k sebi in se z njim posvetovala o formalnostih, ki bi bile potrebne po smrti Buzdugana. Maniu je izjavil, da bi v tem primeru vlada po ustavi prevzela predprave krone, ker bi regentski svet ne bil polnoštevilčen in ne bi mogel izvršiti svojih funkcij. Po smrti Buzdugana je v uradnem listu takoj izšla naredba vlade, s katero prehajajo eksekutivna oblast in predprave krone na ministrski svet. Z drugo naredbo se sklicuje parlament k zasedanju z dnevnim redom: volitev tretjega člana regentskega sveta. Ministrski svet je danes na dveurni seji sklenil, da po čl. 88 ustave prevzame kraljeve pravice ter da se zakonodajno telo sklče na sredo ob 10 dopoldne k volitvi tretjega regenta na skupni seji kot narodni skupščini. Princ Nikolaj in patriarh Miron Cristea ostane še nadalje v regentskem svetu. Maniu je izjavil vašemu dopisniku, da o osebi novega člana regentskega sveta ne more ničesar reči, ker ima samo parlament pravico, postaviti predloge. Ministrski svet je določil, da bo pogreb Buzdugana v sredo popoldne ob 4.

Vtis na Dunaju

Ves Dunaj tudi nebančni in neborzni svet je pod vtisom te fuzije. Pred borzo so se pred začetkom uradnega prometa zbirale razburjene skupine. Najprej ni bilo sploh nobenih kurzov notiranih. Pozneje se je položaj pomiril, ker se je doznalo, da se vsrjšo dvigi pri blagajnah Creditanstalta brez težkoč. Banka je preskrbela vse, da se zadovoljijo vsi vlagatelji.

Izgrebe Bodencredita

Glavno se očita vodstvu Bodencreditanstalta, da se ni znala preurediti v novih razmerah. Delala je še vedno, kakor pred vojno, kakor velebanka, daji je v resnici predstavljala samo še srednjemerno banko. To se očita tudi predsedniku avstrijske narodne banke dr. Reischu, ki je bil prej tudi ravnatelj Bodencredita in je imel ozke trgovske zveze s predsednikom Sieghartom. Očita se mu, da je še koncem septembra v brzojavki poslani Agente économique et financière v Parizu jamčil s svojim imenom za to, da bo vse vesti o poslabšanju položaja Bodencredita neosnovane.

Sedaj oficijelno sporočene težkoče Bodencredita mečejo slabo luč na težki položaj avstrijskega gospodarstva. Vse banke trpijo več ali manj radi nemobilnih industrijskih kreditov. Težavno preusmerenje in gospodarska preosnovitev so vse industrije zadolžile pri bankah, ker so krediti izredno dragi.

Celo najboljše tovarne so morale pred zadnjim zvišanjem diskontne mere plačevati okoli 14%-ne obresti. Zato so se posamezne družbe močno prezadlužile in vračilo kreditov z naraslimi obrestmi je postajalo vedno težje. Te razmere s posebno težko učinkovale na Bodencreditanstalt, ker je preusmeritev tovarne v Steyru, ki so bile prej v glavnem urejene za izdelavo orožja, pozneje pa so se preuredile v tovarno avtomobilov, zahtevala izredno visoka sredstva, ne da bi zvišanje izvoza, na katero se je s tem upalo, moglo dovesti do gotove izravnave. Ravno tako je neelkvodnost drugih podjetij, spadajočih k Bodencreditu, slabo vplivala tudi v inozemstvu. K temu je prišel še velik padec delnic avstrijskih Siemens-tovarn. Večje zgube je imela banka tudi pri Warchalowski tovarnah, ki so se končno združile s tovarno za lokomotive Steg. Mnogo se je govorilo svoječasno tudi o nesrečni transakciji s prodajo delnic petrolejske družbe Fanto. V predborzi so se ponujale delnice Bodencreditanstalta po 20 šilingov in celo po 15. Čuje se, da so različne tvrdke v zadnjih dneh dobile večje množine akcij, katere skušajo sedaj oddati z dobičkom. Delnice tovarne v Steyru in Narodne banke so bile oddane v čekovni promet, da se prepreči skok na trgu. Na borzi se je govorilo, da bo predsednik narodne banke dr. Reisch odstopil, kar pa se do sedaj ne potrjuje.

Znižanje glavnice Creditanstalt

Dunaj, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Da se izvede fuzija, namerava Creditanstalt svojo glavnico zelo zvišati, in sicer za okoli 40 do 50 milj. šilingov. Pri prevzemu novih akcij se bodo v okviru sindikata, ki ga bo ustanovil Rotschild, udeležile tudi druge velike skupine delničarjev, posebno banka Schröder v Londonu in Morgan. (Dosedanja glavnica 85 milj. šilingov.)

Novelizacija zakona o notranji upravi

Belgrad, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Ker je zakon o razdelitvi državne banovine nanovo predl položaj visokih državnih funkcionarjev in ker se je prejšnji zakon o notranji upravi v glavnem naslanjal le na velika županstva, ki so sedaj ukinjena, je bila prva posledica, da se je pristopilo k novelizaciji zakona o notranji upravi. V glavnem je ta novelizacija gofva in bo bo novela k temu zakonu obsegala približno 20 paragrafov.

Zračna zveza Belgrad-Zagreb-Dunaj

Zagreb, 7. okt. (Tel. »Slov.«) V sredo so začne zrakoplovni promet med našo državo in Dunajem. Letala bodo letela vsak dan, iz vzemši nedelje. Vozni red bo: odhod iz Belgrada ob 10.30, prihod v Zagreb ob 13.20, odhod iz Zagreba ob 13.35, prihod v Gradec ob 14.45, odhod iz Gradca ob 15.15, prihod na Dunaj ob 16.45; odhod z Dunaja ob 7.30, prihod v Gradec ob 8.45, odhod iz Gradca ob 9, prihod v Zagreb ob 10.10, odhod iz Zagreba ob 10.40, prihod v Belgrad ob 13.20. Vozne cene so: Iz Belgrada na Dunaj 1240 Din, iz Zagreba na Dunaj 720, iz Gradca do Dunaja 320 dinarjev.

Žična železnica na Sljeme

Zagreb, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Zagrebški župan dr. Srkulj je dal nalogo inž. Liškoviću, da izdela načrt žične železnice na zagrebško Sljeme, s čimer bo postalo to še bolj mikavno. V tem oziru so se v zadnjem času dolekle parcele za zgradbo hotelov in vil ter novih cest. Žična železnica se bo začela pri šestini, do koder se bo podaljšal zagrebški tramvaj. Stroški za žično železnico bodo najbrže znašali 6 do 7 milj. Din.

Angleška eskadra v Splitu

Split, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Danes zjutraj ob pol 8 je dospela angleška eskadra 4 rušilcev. Poveljnik eskadre je bil ob 11 na službenem obisku pri velikem županu, poveljstvu mesta in pri mestnem županu. Predstavniki naših oblasti so takoj nato vrnili obisk.

Lekarniški kongres

Split, 7. okt. Snoči je končal kongres lekarnarjev svoje delo, nakar je bil danes kongre zaključen. Lekarnarji so preresetali novi zakon in so poslali ministru za socialno politiko in narodno zdravje svoje pripombe ter želje sprememb v nekaterih delih novega zakona. Kongres je nato poslal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, predsedniku vlade in resornemu ministru dr. Drinkoviću.

Belgrajske vesti

7. oktobra.

Radi pritožbe Puniše Račića na razsodbo belgrajskega sodišča je odposlalo belgrajsko sodišče vse akte apelacijskemu sodišču v nadaljnje postopanje.

Ministrske plače se bodo v kratkem uredule na novo, in sicer je to v zvezi z novim zakonom o razdelitvi državne banovine.

Pravoslavno bogoslovje sv. Save se preseli iz Sremskih Karlovcv v Belgrad.

Šef prometnega ministristva v osebni stroki je postal inž. Ilić iz Banje Luke.

Za ekonomo notranjega ministristva je imenovan bivši uradnik velikega županstva v Mariboru Donaj.

Samoumor. Danes je Sava pri Bosanskem Gradišču splavila na breg truplo 30—34 letne Kate Bogatić iz vasi Rajka v okraju Novski. Izvršila je samoumor.

Težja železniška nesreča se je pripetila danes pri Jajcu, kjer je vlak povozil nekega Marka Perića. Bil je na mestu mrtve.

Težki položaj Bolgarije

Sofija, 7. okt. (AA.) Bolgarska brzojavna agencija poroča: Konferenca predstavnikov bolgarskih trgovskih in industrijskih zbornic, ki se je včeraj sestala v Sofiji, je pretresala žalostno stanje bolgarskih financ in ugotovila, da prebivalstvo gladuje in da je finančna kriza dosegla vrhunec. V svoji resoluciji poziva vlado, naj predoči inozemstvu pravo sliko razmer na Bolgarskem ter doseže ali popolno črtanje reparacij ali pa ponoven moratorij za 20 do 30 let. Obenem apelira na vlado, naj ona apelira na vest sveta, da bi zmagovalne države početopale s premagano Bolgarijo humanu.

Konferenca petih

Newyork, 7. okt. (Tel. »Slov.«) O pogajanjih med Macdonaldom in Hooverjem je do sedaj vladal popoln molk. Včeraj popoldne pa je Hoover obvestil privatnega tajnika, da bo prihodnji ponedeljek razposlal vabila za konferenco petih držav v Rim, Pariz, Berlin in Tokio.

Novi patriarh

Atene, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Grški sinod je danes dopoldne soglasno izvolil metropolita Photiosa za naslednika umrlega patriarha Basiliosa. Novo izvoljeni patriarh je star 55 let in je dovršil svoje študije v Münchenu in Lausanne-u.

Po obsodbi Tuke

Praga, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Demonstracije slovaških domobrancev, ki so se napovedovale za soboto in nedeljo, so izostale ter je bilo v Bratislavi in na Slovaškem sploh popolnoma mirno. Poslanec Hlinka in oba ministra slovaške ljudske stranke Tiso in Laba so danes odpotovali v Prago k važnim posvetovanjem. Češki listi označujejo obsodbo dr. Tuke kot jasno svarilo vsem madjarofilom, naj ne izrabljajo slovaškega avtonomističnega pokreta v protidržavne svrhe.

Pet rudarjev v objemu smrti

Rov Kotredež pri Zagorju gori — Plini omamili v noči od sobote na nedeljo 5 rudarjev — Čudežna rešitev — Junaški rudar Puh
Dobra reševalna organizacija

Zagorje, 7. oktobra.

Zadnji težen je bil za naš kraj poln razburjenj in žalostnih dogodkov. Najprej strahovita smrtna nesreča mladega rudarja Krznarja, dalje en samoumor, trk vlakov na postaji in potem tudi vedno bolj vznemirljive vesti iz rova Kotredeža — dovolj, da časopisje stalno poroča o našem kraju. Komaj smo pokopali mladega Krznarja, že se je zvedelo v nedeljo o strašni tragediji, ki bi se bila v noči od sobote na nedeljo kmalu odigrala v rovu Kotredežu, kjer so prav v zadnjem hipu rešili življenje petim rudarjem.

V Kotredežu gori že dva tedna.

Naš zagorski rudnik ima dva večja rova: Kisovec in Kotredež. Rova nimata medsebojne podzemne zveze. V Kisovcu vlada že desetletja stalen požar, to se pravi, da stalno tli plast premoga in razvija strupene pline. Da je sploh možno delo v tem rovu, morajo ogenj stalno krotiti, popolnoma pogasti pa ga ne morejo. Pred približno štirinajstimi dnevi pa je zagorske rudarje zelo vznemirila vest, da se je vnela tudi premogova plast v rovu Kotredežu. Rudniška uprava je morala ukrepati posebne ukrepe, da se ogenj pogasi. To se do zdaj ni posrečilo. Premogova plast v zemlji še vedno tli in razvija razne dušljive pline. Radi tega delajo rudarji mrzlično dan in noč in pripravljajo vse potrebno, da bi ta kraj, kjer gori, zalili in ogenj zadušili. Večkrat je že prišlo kakemu rudarju na tem nevarnem mestu radi plinov slabo in so ga morali takoj odnesti na sveži zrak.

Rudarji v obeh rovih zelo trpijo. Poleg tega, da delajo zelo nevarno delo, jih muči še tako zvani »Treisistem« dela v rudnikih. Saj je treba pomisliti le, da se je število delavcev od lani zelo zmanjšalo, produkcija premoga pa je znatno narasla. Tudi delovni čas se je skrajšal, seveda ni treba misliti to tako, da delajo rudarji mesto osem ur samo šest ali manj, temveč tako, da delajo delavci le v dveh tretjinah dneva, sta torej le dva »šihita«, tretjo tretjino ali »šihit« pa delo v rudnikih počiva. Rudar pa mora prigrati sedaj še mnogo več premoga, kakor kdaj prej.

Ponoči omamili plin pet rudarjev.

Do prave življenske rudarske katastrofe bi prišlo kmalu v noči od sobote na nedeljo. V rovu Kotredežu je delalo in pripravljalo za gašenje ognja pet rudarjev, med temi paznik Drnovšek ter delavca Krautberger in Škrubelj. Plin je v nedeljo zjutraj proti drugi uri vseh pet omamili.

Od mesta, kjer so obležali nezvestni in omamljeni rudarji do prvega rova s svežim zrakom je 50 do 60 metrov, toda treba je iti navpično po visokih lestvah. Dva med omamljenimi delavci sta s skrajnim naporom svoje volje zbrala zadnje ostanke svojih moči in z muko na pol mrtvih splezala po navpičnih lestvah, kjer sta takoj spet onemogla in se zgrudila. Tako bi ostali trije, ki so obležali spodaj, bili zapisani smrti, kakaj imeli niso ne moči, ne volje in ne zavesti, da bi se rešili sami. Tudi ne gre ob takem času ponoči navadno nihče tam mimo. Omamljeni delavci bi v miru zaspali — za večno. Resnični in čudežni slučaj je nanesel, da sta prišla v bližnji rov s svežim zrakom dva delavca. Ta dva delavca sta bila Matevž Puh in Smrekar. Morala bi priti na delo ob 6 zjutraj, toda paznik jima je prav slučajno naročil, naj gresta delat ob 2 zjutraj in sicer v bližino nevarnega mesta z dušecimi plini.

»Na pomoč!«

Oba delavca sta pričela takoj delati, spuščati cevi in seveda ropotati. Ropot dela je prebudil za hip iz globokega smrtnega sna enega od omamljenih delavcev v globini. Oba, Puh in Smrekar, sta naenkrat čula iz globine onemogel klic:

»Na pomoč!«

Puh je vedel, da je prišel klic iz nevarnega mesta. Brž se je sklonil in zaklical:

»Kaj je? Koliko vas je?«

Odgovora ni. Še enkrat in krepkeje:

»Koliko vas je?«

— Tišina, nemi molk

— edini odgovor. Na ves glas:

»Koliko vas je?«

— Nič, zopet nič odgovora.

Puh je zavpil iz vseh pljuč:

»Koliko vas je?«

Prav lahen, komaj slišen vzdihujoč odgovor:

»Tri-je!«

Matevž Puh je vedel takoj: trije rudarji leže doli, omamljeni od plinov, vsak čas jih more zadušiti. Za hip negotovega obotavljanja: ali naj preje obvesti druge tovariše, da doli, v globini, spe že na pol mrtvi trije rudarji, ali naj gre sam doli do ponesrečenec in reši vsaj enega. Enega vsaj! Puh se je odločil za zadnje.

Mladi, krepki Puh je naglo splezal po lestvah navzdol in pograbil najstarejšega ponesrečenca, delavca Krautbergerja. Napisani zakon velja med rudarji: pri reševanju imajo prednost delavci in sicer najprej najstarejši in družinski očetje, za njimi mlajši delavci, prav nazadnje pa se sme rešiti paznik, enako

kakor kapitan s potapljačje se ladje. Tega nepisanega zakona se je zavedal tudi Puh. Oprtal je Krautbergerja nase, ga prinesel k lestvi in ga tiščal navzgor. Krautberger je bil brez moči in zavesti, Puh mu je moral prestavljati zaporedoma noge in roke po lestvinih klinih. Ko ga je s težavo na tak način priril gori do svežega zraka, ga je položil poleg onih dveh, ki sta se popreje sama rešila in sta še vedno ležala nezavestna. Nato je Puh stekel kakor blazen iz rova do bližnjega stanovanja paznika Klopčiča, ga zbudil in obvestil o strašni nesreči, ki preti še dvema rudarjema. Klopčič je brž skočil v rudniško pisarno in brž telefoniral v kisoški rov po reševalce, ki so baje bolj izvežbani v reševalnem delu.

Ko sta Puh in Smrekar o nesreči alarmirala Klopčiča in še nekaj rudarjev, je Puh hitro stekel nazaj v rov in na isti način, kakor Krautbergerja, rešil drugega delavca Škrubelja. Med tem so prihitali že drugi reševalci in rešili iz zastrupljenega rova še tretjega — paznika Drnovška.

O nesreči je bil obveščen že zagorski zdravnik dr. Zarnik. Ta je imel ves teden dovolj dela radi večnih nesreč v Zagorju, vendar je takoj prihital na lice mesta. Vseh pet nezvestnih rudarjev so prenesli v rudniško pisarno. S pomočjo umetnega dihanja in raznih ostro dišečih tinktur je zdravnik obudil k zavesti vseh pet.

Tudi oba rudniška inženirja Ulrich in Mastnjak ter šihtni mojster Kiefer so bili takoj na mestu in požrtvovalno vodili reševalno akcijo. Če ne bi bilo junaške požrtvovalnosti delavca Matevža Puh in takojšnje reševalne akcije, bi ponesrečeni rudarji v teku ene ure na nevarnem mestu tragično, dasi brez muk, zaspali za večno. Krautberger sam je znan basist. Prejšnji dan je pri pogrebu tragično ponesrečenega 24-letnega rudarja Krznarja, ki ga je v noči od četrtka na petek ubilo v Kisovcu, igral na bas. Le malo je manjkalo, pa bi drugi igrali žalostinke tudi njemu.

Tudi v nedeljo dopoldne, ko so rudarji nadaljevali gaševalna dela v rovu — med njimi je bil zopet Matevž Puh, — so se onesvestili vsi in so jih morali drugi prenesti na sveži zrak. Onesvestila sta se tudi dva rudarja iz rova Kisovca, ki sta prišla za vsak slučaj na delo opremljena z reševalnimi aparati. Edini, ki mu plini niso mogli do živnega je bil — Matevž Puh.

Ta dogodek, ki se je odigral v Zagorju v razburilivi noči od sobote na nedeljo, bolje ilustrira življenje rudarja pod zemljo in nevarnosti, ki ga obdajajo, kakor najboljši roman, pisan s še tako fantazijo.

Pet sumljivih potnikov prijetih na Jesenicah

Jesenice, 5. oktobra.

Pripeljali so se na Jesenice, kakor se dandanes spodobi, pamreč z avtomobilom. In sicer iz Karlova. Koliko so plačali za avto, ki jih je vozil 250 kilometrov daleč, ni znano. Pet jih je bilo, in jako samozavestno so nastopali. Pili in jedli so v hotelu »Paar« ter vse sproti plačevali. Hoteli so preko meje, a ker niso imeli dokumentov v redu, ali baje celo ponarejene, ni šlo tako gladko. Karloški avtomobil so na Jesenicah odslovili ter tu čakali, kako se bo stvar nadalje razvijala in kako bo mogoče od tu naprej — na varno.

S hotelirjem so se domenili za ceno, ako jih prepelje čez državno mejo pri Ratečah. Hotelirju pa se je jako sumljivo zdelo, da so bili tako voljni plačati razmeroma visoko vozno, kajti sicer je navada, da se vsak gost pritožuje nad ceno. Hotelirjeva soproga je obvestila orožniško postajo. Domenili so se z njo orožniki, da bodo pred postajo na Jesenicah avto ustavili.

Družba petih plitkov je res zasedla avto ter se veselo odpejala proti... Na —! Pred orožniško postajo je naenkrat zadonel klic: »Stoj!«. Aretacija je bila bliskoma izvršena in vseh pet vtaknjenih v zapor. Poleg ponarejenih potnih listov so pri njih našli mnogo v obleko zašitega denarja. Pravijo, da okoli stotisoč dinarjev. Kje in kako so prišli do tako visokih vsot, bo dognala nadaljnja preiskava. Na Jesenicah se o tem mnogo govori. Eni pravijo: »Gotovo so izvršili na Hrvaškem kak velik vlom.« Drugi trde: »Ne le vlom in rop, ampak čisto gotovo roparski umor.« — Kako pa je v resnici, pa nihče ne ve.

Z večernim brzovlakom so jih odpeljali v Ljubljano vklenjene v spremstvu dveh orožnikov. Gotovo bodo pomnili, kdaj so bili na Jesenicah, kjer je dolina ozka in je težko uiti mimo oblasti, ki so neprestano čuječe in budne.

Mlad tolovaj oropal dečka

Nesrečna mati.

Zagorje, 7. oktobra.

Prejšnji teden je mlad fantič — tako kakih 16 ali 17 let ima — opravil temeljito delo. Na poti skozi Podkraj proti Čolnšam je dobil rokodelskega vajenca iz Litije, ki se je od doma vračal k mojstru, pa ga je napadel, mu vzel Din 450 denarja in obleko. Menda ga je dobesedno slek — in v taki pomankljivi uniformi je ta prišel do orožnikov, ki so se takoj napotili na lov za roparjem.

Ujeli so ga v hribih pri nekem kmetu, ga odgnali v Zagorje. Pa jim je ponoči ušel izza mreže in se klati zopet po hribih.

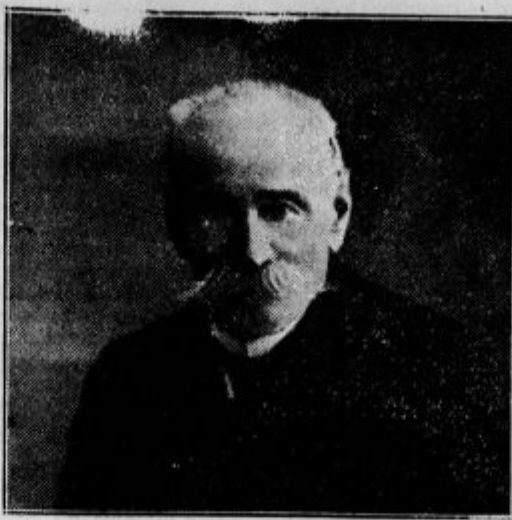
Njegova mati, žalostna svojega otroka, je pila strup. Vendar se je zdravniku posrečilo pravočasno ji izprati želodec, da je ostala pri življenju.

Junak od Solferina in Kustoce

Pri najstarejšem Kočevarju.

Kočevje 6. oktobra.

Oglasil sem se pri njem. Potrkal sem na vrata in vstopil. Pred menoj je stal še ves zdravnan starec

Matija Briški

in mi prijazno ponudil stol. Oči so mu veselo igrale in se od časa do časa nasmejale. Govori moško in jasno.

»Slišal sem, gospod Briški, da ste najstarejši mešan in tudi najstarejši v kočevskem okraju sploh. Bi hoteli povedati kaj iz svojega življenja? Kdaj ste rojeni?«

»Točno 11. decembra 1835. V Ajblju pri Banji loki mi je tekla zibelka. Usoda pa me je kmalu vrgla v sredo bučnega življenja. Kot 14 letni fantek sem odšel na Madžarsko »hausirati«. Osemkrat sem bil na Madžarskem takrat. Osemkrat peš! Okrog Pečuha in Budima smo takrat krošnjariji. Povsod peš. Edina železnica je vezala takrat Dunaj z Ljubljano. L. 1851. sem šel k vojakom in tam ostal preko 12 let. Ha! Fletno je bilo pri vojaki, dasi smo veliko trpeli. Bil sem najprej dve leti pri mornarjih ob Lago de garda, potem sem pa služil kar celih 10 let pri Janezih. Udeležil sem se dveh bitk l. 1859. pri Solferinu, l. 1866. pa pri Custozzi.«

Mož se je razvnel in pripovedoval o teh bojih, o poveljnikih. Z izredno svežostjo se spominja svojih vojnih tovarišev, za vsakega ve ime. Sam je bil podoficir ordonanc. Bil je ljubljene generala Filipoviča, ki je važen iz bojev za okupacije Bosne in Hercegovine.

»Kaj ste pa potem počeli ata?« sem vprašal. »Oženil sem se in prevzel branjarijo v Ljubljani, vendar se mto opustil in postal »birte« v Florjanski ulici: Ljubljanski birt sem bil celih 36 let. To vam je bilo takrat prometa pri meni. Vsi Dolenjci, Kočevarji in Belokranjci so se zbirali pri meni. Vsak dan je postiljon trobil v zavrit rog. Eh, to je bilo življenje! Vsak dan sem imel v hlevu po dvajset konj. Tudi zaslužilo se je. Vsa Ljubljana me je poznala. Kar je bil Figabirt za Gorenjce, sem bil jaz za Dolenjce. Poročil sem Ljubljanko in imel z njo 10 otrok, pa ni nobeden preživel svojega očeta. Danes morem gledati precej samo trop svojih vnukov.«

»Koliko jezikov ste govorili, ata?« »Jezikov? Madžarsko sem znal, nemško, češko, hrvaško, italijansko in kočevsko. Govorim še madžarsko, nemško, kočevsko in tudi svoj materni slovenski jezik. Kakor nisem hodil v solo nikdar, znam brati in pisati. Vse to pa sem se navadil pri vojaki.«

»Kaj mislite, kaj je vzrok, da ste učakali tako visoko starost?«

»Sam ne vem, gospod. Ko sem bil mlad, zlasti pri vojaki, sem kadil kot Turk, kot krčmar sem moral veliko piti. Sicer pa sem užil v svojem življenju toliko bridkosti in težav kot nikdo drugi. In vendar, glejte, še je večko moči v meni, da bi še marsikoga vrgel. Bolan nisem bil do zadnjega časa nikoli. Le oči sedaj pešajo, da rabim pri čitanju očala. Berem pa rad, zlasti časopise.«

Mož od časa do časa zaide na tista lepa leta, ko je nosil »vojaško suknjo belo«. Tam mu ne zmanjka dogodbic nikoli. Dvanajst let je tam preživel, najlepša leta mladosti; kdo bi mu zameril, če se ponudi pri njih malo dalj časa.

»Kako živite sedaj, ata?«

»E, pa živi sel! Malo bolj dolgčas je, ko je človek star in nadložen. Bog dal, da bi le še bil zdrav.«

»Bog dal, ata, in hvala vam srčna za vašo pojasnila.«

Starec mi je krepko stisnil roko in rekel, naj se ob priliki še oglasim.

Uboji na Dolenjskem

Komaj se je tukajšnje prebivalstvo pomirilo od razburjenja radi Debečevega uboja pred 10 dnevi, že se je v sosedni vasi izvršil »ov uboj«. Ubili so 70 let staro ženo Franco Kämpelj, prevžitkarico, doma iz Ml. Strmece pri Šmarjeti.

Starka je šla v sredo, dne 2. t. m., v gozd po drva. Od nikoder je ni bilo več nazaj; šli so jo domači iskati. Še le v soboto 5. t. m. so jo našli ubito v gozdu. Zločinec jo je zavlekel med dve bukvi, ki sta rastle prav blizu druga od druge. Ko bi bila tudi živa, bi se v tem položaju ne bila mogla rešiti iz tesnobe. Upati je, da krutega morilca kmalu izsledijo.

Pod sumnjno, češ da so Debečevi — »Bancerlovi« ubijalci, so zaprli dva brata, Jožeta in Leopolda Selko iz Čužnje vasi ter nekega Regino. Vsi so stari od 20 do 30 let. Leopold je brez sledu izginil. Izdaia jih je neka ženska. Seveda bo preiskava ugotovila resničnost navedb tiste ženske.

ne izpusti nobene pentlje

YOUNG'S HEEL

„DOLLAR“ — svilen nagavica

Zastopan po Bröder Hönig, Budapest, VII., Széveleg-ucca 28/a)

Otvoritev orlovskega telovadišča v Mariboru

Maribor, 7. oktobra

Na lepo ter okusno ozaljšahem in okrašenem letnem orlovskem telovadišču ob Livadi se je v nedeljo popoldne vršila skrbno organizirana otvoritvena slovesnost. Mnogoštevilni prijatelji orlovstva so prišli, da v okvirju telovadnega sporeda uzro sadove orlovskega dela in orlovskega duha. Od marseljeze pa do prostih članskih vaj — vse sporedovne točke so se izvršile eksaktno, disciplinirano ter v popolnem skladu s čvrstostjo orlovske volje in moči. Dvoje važnih momentov je prevevalo skrbno sestavljeni spored. Na eni strani se je od strani tehničnega vodstva, ki mu gre pohvala in priznanje, polagala velika važnost na pestrost in naglo izvedbo posameznih sporedovnih točk, ki so si sledile druga drugi brez neprijetnih odmorov. Slika je sledila sliki kakor na pozorišču. Na drugi strani pa se je — in to tudi po zgledu veličastnih stadionskih nastopov — dal poseben poudarek vnašanju sportnih (rokomet) in lahkoatletskih točk (skok, skok s palico, met krogel, skok v daljavo) v okvir telovadnega sporeda, kar je opažati v poslednjem času s posebnim priznanjem skoraj že pri vseh orlovskih prireditvah. Kot slavnostni govornik je nastopil brat Franjo Zebot, eden izmed ustanoviteljev mariborske orlovske družine, ter uvodoma najprej pozdravil vse, ki so se udeležili tega orlovskega slavlja. Imenoma je pozdravil najprej brata Fr. Svobodo iz Prage, ki so ga udeleženci pozdravili z živahnim aplavzom, nato oblastnega komisarja dr. Leskovarja, mestnega župana dr. Juvana, predsednika Prosvetne zveze dr. Hohnjeca, vpok. ministra I. Vesenjaka, stolnega kanonika dr. Vraberja, gimnazijskega ravnatelja dr. Tominška ter člana glavne kontrole H. Vodopivca. Nato pa je brat Zebot z zanosom govoril o vrednotah in blagovesti orlovstva, ki je s svojim duhom zavajevalo široke narodne mase, ter zaključil svoja izvajanja, ki so jih navzoči sprejeli z velikim navdušenjem, s pozdravom mariborski orlovski družini. Za lepi pitek orlovskega slavlja so imeli vsi udeleženci iskrene besede priznanja in hvale. Obenem pa je ob tej priliki vzniknila misel, ki sega v bodoča leta in ki postaja za mariborske edince iz leta v leto bolj pereča — lasten orlovski dom.

Prebivalstvo po banovinah

Dravska banovina s sedežem v Ljubljani ima 1.040.000 prebivalcev. Po uradni statistiki iz leta 1921. je 1 milijonov Slovencev, 7632 Hrvatov in 32.000 Nemcev.

Savska banovina s sedežem v Zagrebu ima 2.320.000 prebivalcev. Od teh je Hrvatov in Srbov 2.230.000, Nemcev okrog 100.000. Po veri je v banovini 1 milijon 841.500 katoličanov (Hrvatov) in 461.200 pravoslavni (Srbov). Ostali so drugih veroizpovedanj.

Vrbaška banovina, v središčem v Banjaluki, ima okrog 850.000 prebivalcev. Po veri je 144.000 katolikov, 466.500 pravoslavni in 250.000 muslimanov.

Primorska banovina s sedežem v Splitu ima 800.000 prebivalcev. Po veroizpovedi je 628.000 katoličanov, 133.000 pravoslavni, ostali so muslimani. Ostali del Dalmacije spada pod zetsko banovino.

Drinska banovina s sedežem v Sarajevu ima 1.400.000 prebivalcev. Po veroizpovedi je absolutna večina pravoslavni, katoličanov je okrog 190.000 in muslimanov 220.000.

Dunavska banovina s sedežem v Novem Sadu ima 2.100.000 prebivalcev. Prebivalstvo je jako mešano. V sami Vojvodini je 475.000 pravoslavni, 735.000 katoličanov in 130.000 protestantov. Po zadnji statistiki ima Vojvodina 1.400.000 prebivalcev, od teh je Slovanov 600.000, Nemcev 320.000, Madjarov 380.000 in Romunov 70.000. V pokrajini, ki so bile z novo razdelitvijo dodeljene Vojvodini, pa bivajo izključno Srbi.

Vardarska banovina s sedežem v Skoplju šteje 1.450.000 prebivalcev. Muslimanov je okrog pol milijona, ostali so povečini pravoslavni.

Moravska banovina s sedežem v Nišu šteje 1.200.000 prebivalcev. Razen 45.000 muslimanov prebivajo tu samo pravoslavni.

Zetska banovina s sedežem v Cetinju šteje 740.000 prebivalcev, ki so večinoma pravoslavne vere.

Protin-bodiljaje-išias

ozdravi že z enim masiranjem

ALGA

ALGA odstrani vse bolezni

V lekarnah in drogerijah i steklenica z navodilom Din 16—

Radio Maribor

Aleksandrova cesta 6

Je naše podjetje! Zahtevajte ponudbo, bogata zaloga — solidna postrežba. Ne boste z našim radioaparatom Ljubljane boljše poslušali, kakor z našim izdelkom.

**Pri izvrševanju
Vašega poklica**
ste zadržani grgati. Rasto-
píte torej od časa do časa eno

Panflavin
pastilo

v usteh. S tem razkužite
ustno in žrelna duplino in
uničíte povzročitelje bolezni.

Koledar

Torek, 8. oktobra: Brigita, vdova.

Osebnosti

— Poroka. V nedeljo se je poročil na Jese-
nicah marljiv delavec pri jeseniški katoliški pro-
sveti g. Albin Gaser, s Franco Rogačev, knjižni-
čarko knjižnice katoliškega delavskega društva na
Jesenicah. Bilo srečno.

— Iz vojaške službe. Napredovali so med dru-
gimi v čin sanitetnega polkovnika mornarice pod-
polkovnik dr. Fric Vrečko, števši od 18. maja 1929;
v čin kapetana I. razr. peh. kapetan II. razr. Ev-
genij Einder; topn. kap. II. razr. Boris Sidorovskij;
inženjski kap. II. razr. Evgenij Kuldar; lekarniški
kap. II. razr. Milan Knivald in orož. kap. II. razr.
Lovro Boneti; v čin poročnika pehotni
podporočniki: Nikolaj Dobrila, Josip Jurič,
Karol Pirc, Dragan Božić, Norbert Wurzbach, Ja-
kob Blažov, Leopold Kkodlar, Alojzij Pelizon, Jo-
sef Rijavec, Ivan Rabadan, Hermenegild Vidmar,
Franjo-Branimir Bauer, Ivan Vipan, Stanko Rupnik,
Josip Sosič, Zvonimir Han, Peter Draskovič, Sta-
nislav Hvalat, Milan Uzelac, Ljubomir Zagorec, Br.
Gazibar, Rudolf Primorac, Mladen Prohaska, Miro-
slav Stampar, Ivan Suban, Pavel Bacek, Branko
Malojičič, Mirko Rendič, Peter Folje, Vitomir Ter-
zin, Marijan Koštre in Cvetko Grbič; topniški
podporočniki: Milan Mirič, Vilim Ogorelec,
Karl Novak, Ivan Raunig, Teodor Krajnovič, Fr.
Mladič, Andrej Pirc, Zvonimir Bohte, Rajko Vrane-
šević, Rudolf Adamik, Jožef Bertok, Pavel Jezer-
nik, Avgust Bičovski, Blaž Gojnič, Pavel Vošper,
Dalibor Brnubar in Josip Horvat; konjeniški
podporočniki Slavko Dolž, Josip Golob in
Franjo Pintarič; inženjski podporočni-
ki Josip Batekla, Josip Molar, Rudolf Merlini, Re-
nat Kersnič, Rajmund Staleker, Vendelin Simenc,
Dragoljub Jurkovič in Rudolf Romšak; zrako-
plovni podporočniki Drago Brezovšek, Jo-
žef Kropar, Ivan Svetlin, Jurij Franjš, Ivan Korn-
hauzer in Viktor Gliha; v čin inž. kap. I. razr. kap.
II. razr. Dragan Kober, števši od 1. oktobra 1928;
v čin zrakoplovnega kapetana I. razr. kap. II. razr.
Adalbert Rogulja, števši od 15. avgusta 1928; za
nižjega vojnega uradnika III. razr. ekonom. stroke
admin. podporočnik ekon. stroke Janko Palčič in
v I. skupino III. kategorije mojster Alojz Levart.

— V naše državljanstvo je sprejeta Adela
Damos, uradnica iz Planine.

Novi grobovi

— G. Franc Sramel, uradnik tverke Schnei-
der in Verovšek je umrl večerj 7. oktobra v ljub-
ljanski bolnišnici. Pogreb bo v sredo ob pol 4 po-
poldne.

— Na Savi pri Jesenicah je umrla v so-
boto popoldne po dolgotrajni teži bolezni gospa
Perhinkova, mati peterih hčera. Pokopali so jo
v ponedeljek popoldne na jeseniško pokopališče.

— V št. Jurju ob Pesnici je umrl v nede-
ljo posestnik g. Josip Trčelj. Pokopan bo danes
ob 3 popoldne. N. p. v. m.!

Kaj pa že Madjari?

(Spomini z mojih potov.)

Ali bi hoteli enkrat slišati katero tudi o
Madjarih? Sicer si nismo politični prijatelji, a
zato še nismo tako ozkosrčni, da bi o njih ne
hotelih nič slišati. Bili bi prečudno zaplankani,
ko bi ne smeli ali ne hoteli pogledati preko mej
Jugoslavije — tudi v dežele naših političnih ne-
prijateljev. Tudi od nasprotnika se je treba
učiti!

Madjari! Kako smo si blizu z njimi — so-
sedje — pa kako malo se poznamo! In vendar
je poznavanje drugih narodov nele veleznani-
mivo, ampak tudi vrlo koristno. Etnografija (na-
rodoslovje) je ena najzanimivejših ved, in et-
nografski muzeji so najzanimivejši. Madjarov
pa, dasi so tako zelo posegali v zgodovino tistega
kosa Evrope, na katerem živimo, nič ne pozna-
mo in oni nas ne.

Samo sloviti jezuit P. Bangha mi je dejal,
da Slovence ne le dobro pozna, ampak ima tudi
dobro zapisane kot zelo organizirane katoliča-
ne. Enako mi je rekel pred 25 leti, ko sem bil
prvič v Budimpešti, škof Fischer-Colbrie, da
poznajo Madjari Slovence najbolj po usmilje-
nih sestrah, katerih je bilo takrat kakor v Av-
striji tako tudi po Ogrskem polno — dokler
niso zbežale pred komunisti — in prav dobre
sestre so, je dostavil škof. Prav za prav je bilo
to v privatnem pogovoru, ampak na javnem
zborovanju, ki smo ga imeli katoliški abstin-
entje, kjer se je škof oglašil neposredno za meno-
j. Torej bi mi ne bili tako slabo zapisani na Ma-
djarskem, kolikor nas poznajo. Pa kako bi nas
ne poznali, saj imajo vse polno naših besedi!
— In to vedo! Sem jih nalašč vprašal, če
jim je znano, da imajo mnogo besedi iz sloven-
ščine in so mi radi pritrdili.

Zato sem jaz govoril letos na kongresu med-
narodne katoliške zveze IKA v Budimpešti: Mi

— V Celjski bolnici so umrli: 5. oktobra
4 in pol let stari sinček učitelja osnovne šole v
Laškem Mitko Jerše; istega dne 55 letna Julijana
Cretnik, vdova, zaposlena nazadnje kot kuharica
pri posestniku Niederer v Vrbi pri Zalcu. — Dne
6. oktobra: 1 leto stara hčerka malega posestnika
iz S. Kraš, občina Kokarje, Marja Weis.

Mala kronika

— Povratek ameriških izletnikov. Jutri
9. t. m. se bo vrnela v Le Havre na brzoparnik
»Ile de France« večja skupina zavednih ameriških
Slovencev, ki so se v soboto zvečer odpeljali iz
Ljubljane. Pred pisarno Francoske linije v Kolo-
dvorski ulici 35 so se dali skupno fotografirati. Z
izletniki sta se vrnila gospoda Frančišek Saloven,
župnik v La Salle III. in Matija Jager, župnik v
Clevelandu Ohio. Oba gospoda sta se mudila v
Sloveniji na poletnem odhodu. Srečno pot in na
ponovno svidenje! — V nedeljo 6. t. m. je zopet
prispevala v Ljubljano manjša skupina ameriških
Slovencev. Francoski brzoparnik »Ile de France«
jih je povelj v Newyorku v Le Havre, odkoder
so z brzovlakom nadaljevali potovanje. Pozdrav-
ljeni na domači zemlji!

— Končni izid turnirja v Rogaski Slatini. Ka-
kor smo deloma že v nedeljo poročali in kakor je
poročal včerajšnji »Slovenski list«, je bil končni
izid šahovskega turnirja ta-le: Viseča partija med
Takacsem in Przepiorko je bila remis. Prvo na-
gradbo v znesku 6000 Din je dobil z 11½ točkami
Rubinstein; drugo nagrado 5000 Din z 10½ točkami
Flohr; tretjo, četrto in peto nagrado so si delili
z 10 točkami Pirc, Marocsy in Takacs. Vsak je do-
bil 3200 Din. Šesto nagrado 2000 Din je dobil z
9½ točkami Przepiorka; sedmo in osmo sta si de-
lila Canal in Grünfeld z 9 točkami, vsak je dobil
2750 Din. Zadnjo, 9. nagrado v znesku 1000 Din je
dobil Brinckmann z 8 točkami. Nenagrajeni so
ostali Šimšich z 7½, Hönlinger z 6½, König s 6,
dr. Geiger s 5½, dr. Singer s 3 in Jovanović ter
Rožič z 2 točkami. Od nenagrajenih je dobil vsak
po 100 Din za vsako točko. Torej Šimšich 750, Hön-
linger 650, König 600, dr. Geiger 550, dr. Singer
300, Jovanović in Rožič pa po 200 Din. Za najlepšo
partijo je dobil nagrado v znesku 1000 Din Takacs
za svojo zmago nad Rubinsteinom. Po 500 Din sta
dobra Rubinstein za svojo zmago nad Kanalom in
Brinckmann za svojo dobljeno partijo proti Hönlin-
gerju. Razdeljenih je bilo še nekaj manjših nagrad.
Razdelitev nagrad se je izvršila na slovesen način
pri banketu. Za krasen potek turnirja prvega med-
narodnega v Jugoslaviji imajo največ zaslug tur-
nirski vodja g. Kramer, zdraviliška uprava in pa
komisar mariborske oblasti dr. Leskovar, ki je
omogočil, da se je turnir sploh mogel vršiti.

— Uradniške železniške legitimacije. Direk-
cija državnih železnic v Ljubljani naznanja: S kon-
cem 1929. leta poteče petletna doba onim legiti-
macijam za kupovanje polovčnih voznih kart za
državne uradnike, upokojeence in njih rodbine, ka-
tere so bile izstavljene v letu 1925. Državni uradi
se naprošajo, da predložijo direktoriji državnih želez-
nic v Ljubljani čimprej spiske za zamenjavo teh
legitimacij, sestavljene točno po članu 82. navodil
o izdajanju voznih ugodnosti (Ur. l. 48 z dne 2. maja
1927); v njih naj navedejo številke starih še do
31. decembra 1929 veljavnih legitimacij in priloge
po 10 Din za vsako legitimacijo. Izstavljene nove
legitimacije se bodo razpisovale v drugi polovici
meseca decembra. Stare legitimacije brez slik je
vrniti železniški direktoriji po Novem letu v svrhu
uničenja. Legitimacijam, izdanim po letu 1925, pa
podaljšujejo veljavnost pristojni državni uradi.

— Pomlad v jeseni. Jabolčno cvetje je bi-
lo v nedeljo utrpano na landsberški rajnati v
šolskem vrtu v Litiji ter pri g. Šlošercu poleg li-
tijske sodnije.

— Cvetje in kukavica v jeseni. Z Naklega:
Jablana cvete pri g. Tomažu Križnariu, vnetemu
sadjarju na Okroglem. Pa tudi pri dveh drugih
cveto jablane. Kukavica se je tudi še oglašila v
naših gozdovih.

— Cerkevno tatvino so doživeli prejšnji
teden v farni cerkvi v Zagorju. Zlikovec je polo-
mil vse puščice in odtrgal zapahne in pobiral iz
njih denar. Tatvino je cerkvenik Dolinar zapazil v
nedeljo 6. oktobra. Zgodilo se je moralo pred
sobotno, ker je pri glavnem oltarju bilo nekaj de-
narnar-darovanje od sobotnega pobraja; druge pa
je bilo prazno. Ker ob prvih petkih ljudje da-
rujejo v puščico pri oltarju M. B., ki pa je bila
prazna, smo menjali, da se je zgodilo v petek ali
sobotno. Te dni so videli ljudje dve sumljivi osebi
hoditi okrog cerkve, osebi, katerih eno poznajo
kot cerkveno tatico iz ene sosednjih far, pa ven-
dar se nam zdi čudno, kako bi ženska mogla zlo-
miti tako močne ključavnice. Bo že prišel enkrat
v past tudi ta podjetnik!

drdg drugega premalo poznamo, oziroma: po-
znamo se le bolj od slabe kakor od dobre stra-
ni. Zato drug drugega po strani gledamo in se
celo mrmro in erčimo. Ko sem prišel med Nem-
ce, katerih nisem prej nič kaj rad imel, in sem
jih natančneje spoznal, sem rekel: I, saj so
Nemci vendar tudi dobri ljudje; boljši kakor
sem si jih predstavljal! (Pri navzočih Nemcih
smeh.) In ko bi bil dalj časa na Ogrskem, bi
morda tudi rekel: Glej no, tudi Madjari so do-
bri ljudje, boljši kakor sem si jih predstavljal!
(Smeh pri navzočih Madjarih.) In ko je bil
predsednik našega kongresa (škof Waitz) v moji
domovini, mi je rekel, da mu je bilo tudi všeč,
odnesel je najboljše vtise. Ko bi se bolje po-
znali, morda bi se tudi boljše sodili, če že ne
ljubili.

Tako sem govoril. In nisem bil še tri dni
med Madjari, pa sem se že prepričal, da so
boljši, kakor sem si jih predstavljal. Kar sem
jim tudi čisto brez ovinkov povedal: Slišite,
ljubi moji Madjari, jaz sem vas imel pa prav
za slabe!... In so se spet smejali.

Ne, — veste, ljubi moji, povsod po svetu
se dobijo dobri ljudje. In morebiti jih je več,
kakor si mislimo. Narodi, vsaj mase ljudstva,
si med seboj niso sovražni. Ob mejah je ribanje
povsod, sicer pa ne. Verjemite, da na Nemškem
ljudstvo ne misli na nobeno revanšo nasproti
Francozom. Tisti, ki delajo po svetu zdražbe
med narodi, so prevzetni in objestni hujskači.
Fašistovska garda na Laškem, Ludendorff in
njegov pruski junkerji, rajni Tisza in njegovi
madjarski trabanti. Ne trdim, da tudi zdaj ni
takih na Madjarskem — seveda so — a prepro-
sto ljudstvo ni bojaželjno. Ljudstvo si želi miru.

Toda stoji! Že me je zapeljal v filozofira-
nje, preden sem v Budimpešto prišel. No, kako
se pa pride v Budimpešto? Po železnici seveda,
kakor veste, po tisti, ki jo ubriše od Pragerske-
ga čez Dravsko in Ptujsko polje, pri Središču pa
privozi v Medjimurje.

Ptujsko polje! Ne morem, da bi ne pove-

— Prvi družabni večer Trgovskega dru-
štva »Merkur« v Ljubljani se vrši v sredo dne
9. oktobra 1929 v prostorih restavracije »Zvezda«
ob pol 9. uri zvečer. Na red pride predavanje go-
spoda dr. Blaža Svetela, profesorja na Trgovski
akademiji o aktualnem predmetu: »Napoleon in
Slovenija«. Po predavanju petje društvenega zbora
in godbene točke. Vstop je brezplačen in so gostje
dobrodošli. Družabni večer Merkurjevi prinese
ponosno vrsto zanimljivih predavanj naših odličnih
mož. Postanejo naj zbirališče osebno naših trgov-
skih in obrtniških krogov. Zdržena bo izobrazba
z razvedrilom.

— Odgovor na opozorilo tverke Tea Import
v nedeljskih časopisih. Podpisani obveščam cenjene
trgovce, da sem kot ustanovitelj in dolgo-
letni lastnik ter družabnik tverke Tea Import
dne 6. septembra t. l. od iste izstopil ter ustanovil
lastno podjetje te stroke z znamko »Indra«. Ce-
njeni odjemalci so imeli skozi dolgoletno kupčijsko
zvezo dovolj priložnosti se o kakovosti čajnih me-
šanic, katere sem vedno jaz sam kot dolgo-
letni strokovnjak v čaju sestavljal ter pri-
poročam mojo sedanjo znamko »Indra« v še
znatno boljši kakovosti. Tverdo Tea Import znam-
ko Buddha vodi od mojega izstopa naprej sedanji
lastnik Zadruga banka, katere predsednik je go-
spod Anton Kristan. — Luka Menard, Ljub-
ljana, Daminova ulica 10/I.

— Osebe, ki so krvno, kožno ali živčno
bolne, dosežejo z naravno »Franz-Josef« gren-
čico redno prebavo. Specialisti z visokim slo-
vesom potrjujejo, da so v vsakem oziru zado-
voljni z učinkom staroznane »Franz-Josef«
vode. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v le-
karnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Češko in italijanske srečke kupi Uprav-
ništvo »Merkur«, Ljubljana. Telefon 3052.

— Bulgarska posojila kupi Upravništvo
»Merkur«, Ljubljana.

— Delnice vseh vrst kupi Upravništvo »Mer-
kur«, Ljubljana.

— Železniška posojila, obligacije, prioritete
kupi Upravništvo »Merkur«, Ljubljana.

— Vrednostne papirje pred in povojne, tu-
in inozemske, vseh vrst, kupi Upravništvo
»Merkur«, Ljubljana.

— Obveznice ljubljanskega investicijskega
posojila kupi Upravništvo »Merkur«, Ljublja-
na, Večna pot 5.

— Pregled srečk izvršuje Upravništvo »Mer-
kur«, Ljubljana, Večna pot 5.

Nesreča ne počiva

— Karambol poštnega avta s tramvajem.
Včeraj med 11. in 12. uro popoldne se je pripetil
v Prešernovi ulici v Ljubljani večji karambol, ki je
sicer povzročil večjo kalamiteto v prometu, škoda
pa je le majhna, od ljudi tudi ni bil nihče poško-
dovan. Velik poštni avto se je zadel v tramvaj, ki
se je iztiril. Ne avto, niti tramvaj nista mogla ne
naprej in ne nazaj. Na obeh straneh pa se je na-
bralo več tramvajskih voz. Tramvajski promet je
bil prekinjen za pol ure, dokler ni prišel pomožni
voz, ki je ločil ponesrečeni tramvaj od avta. Avto
ni poškodovan, na tramvaju pa so utrte prednje
šipe.

— V vrelo vodo za pomivanje je padel
mlad fantiček, komaj par let star konec prejš-
njega tedna v Zagorju. Močno je opečen in bo po
zdravnikovi izjavi težko ostal pri življenju.

— Nesreče v Celju. Včeraj so pripeljali v
celjsko bolnišnico 40 letnega Franca Leskovskega, za-
poslenega pri pivovarni »Union«, skladišče v Ce-
lju. V nedeljo je vozil pivo v Sv. Peter v Savinji-
ski dolini, pa so se prekuenili nanj prazni sodčki
za pivo in ga poškodovali po desni strani telesa.
— Dalje so včeraj pripeljali 24 letnega delavca
Konrada Nezmaha, zaposlenega v kamnolomu Mar-
cheti v okolici Rogaske Slatine. V nedeljo so se
v gostilni Stefancioza pri Sv. Florijanu fantje ste-
pli in Nezmah je dobil z nožem po glavi ter v
pljuča.

— Težka nesreča se je pripetila v nede-
ljo zvečer na državnih cestah med Hočami in Fra-
mom. Avto, čigar številka se ni mogla ugotoviti,
je zdrvel preko žaganja Ivana Perneka ter vin-
čarke Terezije Butolen, ki sta se v nočni uri vra-
čala proti Framu. Butolenovala je kmalu po tem za-
dobitjem poškodbam podlegla, Pernek pa, je za-
dobil težke poškodbe na glavi ter so ga prepeljali
v mariborsko bolnico.

KINO LJUBLJANSKI DVOR

Premijera iz nižin življenja
Podzemski svet
Evelin Brent I. v. Sternberg
Ob 4., 1/4 na 7., 1/2 8., 9 uri. Telefon 2730

— Radi nepredvidnega ravnanja z orož-
jem. Ponesrečila se je v Kravjetu pri Ločah pri
Poljčanah 16 letna Stefanija Fevze. Po nesrečnem
naključju se je izprožila bratova puška, ko je ravo-
no brat štil puško in je strel iz puške prizadel
Fevzetovi težko ranitev v trebuhu. Prepeljali so
jo v mariborsko bolnico.

— Požar za požarom zaznamujejo zadnje
čase v okolici Vranskega. Tako je prošli petek
4. oktobra pogorel posestnik Ivan Terglav pri
Sv. Juriju ob Taboru. Ogenj je najbrž nastal vsled
saj, ki so se v dimniku vnele, pa je močan veter
iskre iz dimnika zanesel po strehi. V silnem vetru
se je došil gasilcem le z veliko težavo posrečilo
ogenj toliko omejiti, da je minila nevarnost za ve-
liko sosednjo vas Tabor. — V soboto 5. oktobra
zvečer se je vnelo in zgorelo gospodarsko poslopje
posestniku p. d. Kozlu na Prekopi. Domači so
ravno molili rožni venec, ko jih je obližnila svet-
loba gorečega gospodarskega poslopja. Ker se je
vnelo v listnjaku, sumijo, da gre za hudoben čin
požigalca. — V nedeljo 6. oktobra popoldne je
nastal požar pri posestniku Savineku v Zaklu, ob-
čina Gomilsko Nesreča je nastala vsled nepredvi-
dnosti pastirjev, ki so v bližini napravili ogenj, pa je
veter iskre zanesel v poslopje posestnika Savi-
neka. Pogorelo je gospodarsko poslopje, kozolec
in čevljarska delavnica. — Gašenje je v teh dneh
povsod bilo silno oteženo vsled velikega po-
manjkanja vode, ki je nastalo vsled suše, ki traja
že toliko časa.

Ljubljana

Kai bo danes?

Operno gledališče: Jonny svira. A. Začetek
ob pol 8.

Kino Ljubljanski dvor: Podzemski svet.

Lekarne: Nočno službo imajo: Dr. Piccoli,
Dunajska cesta 6 in Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

Spomenik Iliriji raste

Stirinaž kvadratov so že postavili delavci do
včeraj drugega na drugega, ostale bodo pa še da-
nes. Danes ponoči pride iz Zagreba tudi prva bro-
nasta plošča za spomenik, ostale pa še slede. So-
daj tlakujejo širok hodnik pred križevniškim vr-
tom in sicer z velikimi granitnimi ploščami. Raz-
širjene hodnike ob univerzi in Glasbeni Matici so
nasuli z rumenim peskom. Knežjo ulico je včeraj
zvaljal valjar. Okrog novo zasajenih topolov so že
položili travnate blazine. Balkonek in stopnice
pred »Panjem« so tudi skoro gotove. Hiša je s te-
mi stopnicami pridobila za sto procentov. Kakor
sino že poročali, bodo na knežjem zidu tribune. Na
Na Valvazorjevem trgu je dal postaviti arh. Pleč-
nik, ki se ves dan trudi krog spomenika, za po-
skušnjo troje mlajev. Sedemdeset takih mlajev bo
na dan odkritja spomenika krasilo Vegovo ulico,
Valvazorjev trg in bližnje ulice. Govore in petje
pri odkritju spomenika bodo oddajali po radiju.
Istočasno pa bodo postavljeni pri »Panju«, Jelači-
nu in na palači občinskega odbora trije sprejemni
aparati z zvočniki, ki bodo sprejemali govore in
petje. Tako, da bodo tudi tisti, ki ne bodo mogli
blizu spomenika, slediti vsemu poteku slovesnosti.
Na dan odkritja spomenika se bo vršila Pred ško-
fijo še ena druga mala slovesnost. Na skromen na-
čin bodo zjutraj odkrili na škofiji vzdano ploščo
iz glinčaste moznarja z napisom: »Napoleon I. —
28. aprila 1797.« Avtentično je namreč dokazano,
da se je ta dan mudil v Ljubljani Napoleon, ki se
je nastanil v škofiji. V spomin na ta dogodek bo-
do odkrili tudi to ploščo. Sodeč po pripravah za
slovesnosti v soboto in nedeljo, bo organizacija
vseh prireditev vzorna.

DRUŽABNI KLUB V LJUBLJANI

ima svoj redni občni zbor danes, 8. t. m., ob
8 zvečer v »Srebrni dvorani« hotela »Union«
Člani naj se gotovo udeležijo. — Gogala.

so najlažji pot, po katerem prihajajo bolezenske
klice v naše telo. V kavnarni se najlažje obvaru-
jete prehlajenja, nahoda in influence, ako porabljate
okusne ANACOT-pastilje dr. Wanderja. Dobivajo
se v vseh lekarnah. Varujte se izdelkov, ki v zad-
njem času imitirajo Anacot-pastilje

○ Gg. katehetom. V sredo, 9. okt., ob petih popoldne v posvetovalnici KTD razvrstitev spovednih dni za mladino ljubljanskih sol.

○ Vreme je bilo večerj oblačno. Od časa do časa se rosilo nekaj kapelj. Toplota 19.6 C. Povsod drugod je bilo topleje od 22 C do 26 C.

○ Starci se vedno cvetijo. Pred kakimi tremi tedni smo zabeležili, da je stari kostanj pred Mahorovo hišo naenkrat cvetel. Ta starci je podoben staremu človeku, ki se v poznih letih »vname«, še vedno cvetijo, njegovo jesensko cvetje je še vedno sveže in belo. Kostanj je, kakor pravi stari, ves in popolnoma plešast, to je brez listov, cvet pa le. To cvetje seveda ne bo obrodilo, smo že blizu zime. Ali občudovanje pa stari s svojo svežostjo le zasluži.

○ Dva vloni. Stolarski mojster Franc Sever na Cesti dveh cesarjev 10 (Mestni log) je prijavil, da je v noči na nedeljo obiskal njegovo delavnico neznan vlonilec. Ubil je šipo na oknu delavnice in se splazil notri. V delavnici je bilo mnogo mizarjskega orodja, vendar ni vlonilec odnesel ničesar, ker ga je najbrže kdo preplašil. Sever ima le 40 Din škode za ubito šipo. — Boljšo srečo kakor ta vlonilec je imel drugi, ki je v nedeljo zvečer vlonil v baraki pri Battelinovi stavbi na Miklošičevi cesti. V baraki spi in je imel spravljeno obleko stavbi čuvaj Jakob Lazar. Ko je šel ta večerjat, se je priplazil vlonilec, odtrgal od vrat ključavnic in iz barake odnesel dve temnomodri obleki, calgasto hlače in čevlje. Lazar trpi 1420 Din škode.

Maribor

Med slovenske izseljence v Ameriki

Med slovenske naseljence v Newyorku in Chicagu pojde pater Hijacint Podgoršek, ki ostane tamkaj dalje časa. Odhod splošno priljubljenega in poživljivega očeta Hijacinta bodo z ljubljeni predmetne župnije Matere Milosti težko občutili; saj je s svojim ljubeznivim nastopom vsem kar prerasel srca. Patru Hijacintu želimo ob njegovem odhodu, da bi v vinogradu Gospodovem med našimi ameriški brati žl najljepših uspehov.

*

□ Cestike ob 10-letnici tukajšnjega gledališča. Uprava tukajšnjega Narodnega gledališča je prejela te dni še sledeče brzojavne cestitke, ki so jih poslali — starosta naših igralcev Danilo, Dragoljub Goršič, Betetto za ljubljansko združenje gledaliških igralcev, mestni odbor v Osijeku ter centralni odbor gled. igralcev v Belgradu.

□ Ob priliki slovesne otvoritve Mestnega mladinskega doma, ki se je vršila v nedeljo popoldne, o čemer je prinesel izčrpno poročilo večeršnji »S. list«, je poslal mestni župan dr. Juvan Nj. Vel. kralju sledečo udanostno brzojavo: »Priliko današnje otvoritve in blagoslovitve Mladinskega doma v Mariboru pošiljam v imenu mesta Maribora Vašemu Velikanstvu, kralju Jugoslavije, ter vzvišenemu zaščitniku mladine, zagotovilo neomejene udanosti in hvalečnosti.«

□ Zeleniški vpokojevec, vdovam in sirotam. Radi podaljšanja rdečih zeleniških legitimacij za leto 1930 naj se prizadeje, ki stanujejo v okoliših mariborske postaje na koroškem kolodvoru, zglašijo najpозnejše do 12. oktobra t. l. na imenovani postaji. Razen legitimacije naj prinesejo s seboj tudi zadnji odrezek prejemanja pokojnine ter sledečo na četrto pole papirja napisano ter lastnoročno podpisano izjavo, da nimajo nobene bodisi protokolirane bodisi neprotokolirane trgovine ali obrti.

□ Smrtina kosa. Preminuli so: Julijana Bratkovič, slikarjeva žena, stara 61 let. Pogreb danes ob 15. uri iz hiše žalosti v Meljski ulici 43 a. — Franja Mistej, zasebnica, stara 64 let; pogreb danes ob 17. uri iz hiše žalosti Tomšičevih drevored 229. — Marija Kljun, soproga uradnika drž. žel. Pogreb jutri ob 17 iz mrtvašnice studentskega pokopališča. — Otilija Santl, hčerka posestnice, stara 9 let. Pogreb jutri ob 16 na pokopbežnem pokopališču. — Marija Kukovec, zasebnica, stara 76 let. Pogreb jutri ob 15 na mestnem pokopališču v Pobrežju.

□ Nočni napadi in spopadi... V Pobrežju je sin noči navalil na 21-letnega čevljarskega pomočnika Valentina Senčarja iz Studencev ter mu menil nič tebi nič porinil nožovo ostrino v zatilnik, da je moral Senčar iskati pomoči pri reševalni postaji. — V Jezdarski ulici pa se je v nočni uri zapodil kar na lepem neznanec na 29-letno trgovčovo soprogo Rajo Argel ter jo pričel obdelovati s pestmi s toliko silo, da so revico radi težkih ranitev na glavi morali prepeljati v tukajšnjo bolnico.

□ Podlegel. V tukajšnji bolnici je preminul 28-letni pečarski pomočnik Karl Smolej, ki je pri likanju koruze v Rošpohu pri Kamnici padel s skednja in si pri tem zlomil hrbtenico. Po 24-urni boju s smrtjo je revež podlegel težkim poškodbam.

□ Na Pohorje z avtomobilom »Dixi« je dospel v nedeljo popoldne trgovec Moravec. Njegova pot je šla preko Slovenske Bistrice in Smartna k Sv. Arehu, nato preko Mariborske koče in sv. Bolfenka v Pekre.

□ Nezgoda z motociklom. 27-letni lesni trgovec Anton Böhm iz Marenberga je na ostrem ovinku pri Fali zavozil z motornim kolesom v občestni jarek. Pri padcu so se mu pretresli možgani ter je dobil tudi nekaj drugih težkih poškodb na glavi. Tukajšnji rešilni oddelek ga je prepeljal v bolnico.

□ Sprememba uradnih ur pri sodišču v Mariboru. V okrožnem in okrajnem sodišču v Mariboru se uvedejo z 10. oktobrom nedelne uradne ure in sicer od 7.30 do 14. Vložnice je odprto od 8 do 13.

□ Desetletnica »Jadrana«, ki se je proslavila v soboto zvečer v veliki Unionski dvorani, je potekla predvsem v znamenju zvestobe in prijateljstva, ki veže Mariborsko občinstvo do svojih bratov iz Primorja, ki so se v težkih dneh bili zatekli v našo lepo obdobje prestolice. — Med gosti smo opazili tudi predsednika Glasbene Matice ravnatelja dr. J. Tominaška ter podžupana dr. Lipolda. Slavnostni govor ravnatelja Detela je prikazal pomen »Jadrana« kot pevsko ter splošno kulturno društvo. Nastop »Jadrana« in »Drave« je žel popoln uspeh.

Celje

Dva starčka — turista

Izletniki, ki so prošlo nedeljo posetili ljuboznivo goro Oljko, so bili ob prihodu na vrh prijetno presenečeni, ko so naleteli tam na dva stanovanca celjske ubožnice, 85 letnega starčka Naceka Kodrunca in njegovo 72 letno ženo Nežo. Že v soboto sta pričevala k Materi Božji na gori Oljki. Nacek je star Celjan, ki je vse svoje žive dni preživel v mestu kot duinar, na stara leta pa mu je usojena »kromna oskrba« v mestni ubožnici. Majhen, skoro neznan, a simpatičen možiček je, ki mu je starost vzela že precejšen del vida, a je kljub temu živahen ter korajžen. Krepka je še njegova boljša polovica Neža, ki je izletnikom živahno pripovedovala, kako je sicer šlo težko na goro, a ona je možičku pomagala ter ga za roko peljala. Lepo in tudi potrebno bi bilo, da bi se starega parčka spomnili celjski meščani s kakim darilcem, ki bo gotovo močno razveselilo starčka, ki je celo

svoje življenje daroval delu za druge. Darila zanj sprejema podružnica »Slovenca« na Cankarjevi cesti 4.

○ Krekova družina v Celju uprizori v nedeljo 13. oktobra ob pol 4 pop. v celjskem Narodnem domu petdejsko veseligrsko českih pisateljev A. in V. Mrštkov »Zeniteve«. Komad je lepa slika českega narodnega življenja, prepleten s petjem in do konca napeto zanimiv. Predprodaja vstopnic je v Slomškovi tiskovni zadrugi poleg Marijine cerkve.

○ Bojevniki s severne naše meje. Vabim vse tovaršice iz Celja in okolice, ki so se v letih 1918—1920 bojevali za našo severno državno mejo (na Koroškem, v Podravju, v Mariboru, ob Muri in v Prekmurju), na važen sestanek, ki se vrši na predvečer obletnice koroškega plebiscita v sredo dne 9. oktobra t. l. ob 20 v rdeči sobi Narodnega doma v Celju. Pridite polnoštevilno! — Dr. Mejak.

Sport

Nedeljski šport

Prošlo nedeljo so se vršile po naših sportnih centrih derby prvenstvene tekme. Z velikim zanimanjem so »kibice« ljubljane in mariborjane pričakovali izida glavnih tekem v sezoni. Kajti klubi Ilirija, Primorje, Maribor in Rapid tvorijo brezdvomno poseben razred in le škoda, da se ti klubi ne srečajo vsako sezono v prvenstvenih tekmah. Ljubljanski »derby« Ilirija Primorje, ki je končal s pičlo, zaslužen zmago 2 : 1 v korist Ilirije, je prinesel dober sport. Pod vodstvom objektivnega sodnika Lepaca iz Zagreba, je bila tekma igrana v silnem tempu vendar fair. Bilo je sicer dosti faulov na obeh straneh, ni bilo pa opaziti hotimičnega nasakovanja posameznih igralcev. Tako je tudi prav, pravi sportniki morajo znati zmagati in podleči. O kvaliteti moštev je težko kaj reči. Obe moštvu sta dali iz sebe vse, bili sta si skoro enakovredni, da je moštvo Ilirije zmagalo malo bolj odločno. Obe obrambi sta bili odlični, le taktično je bila ona Ilirije boljša. Moštvo Primorja ni zaigralo v stilu kot v prošli sezoni, tehnično, zlasti v igri z glavo so bili Ilirijani v prednosti. Presenetil je izid rezervne tekme. Tu so si mladi Primorci izvojevali nad vse častno zmago s 4 : 3. Primorsko moštvo, sestavljeno po večini iz samih juniorjev, je podalo veliko učinkitejšo igro kot Ilirija. Oblikovala se je ožja obramba z novim vratarjem, ki je držal neverjetne stvari. Opasnega konkurenta ima Slamič v Sočanu. Lahko bi rekli, da je to tekmo Sočan odločil v korist Primorja. Škoda le, da igra preostro. Ilirsko rezervno so poleg mladih ojačili stari »kanoni« nove akvizicije Ilirije. V napadu sta ugajala edino »malice« Kreč na krilu, ki je pokazal, da je svoje znanje v Zagrebu precej izpopolnil in pa Venko v desni zvezi. Druga glavna tekma je bila v Mariboru, kjer je Rapid premagal Maribor s 3 : 2. Kakor poročajo je tu sodnik Deržaj precej kriv ostro igre. Takoj v začetku ni znal zajeziti ostrosti, tako da je cela igra v sportnem pogledu vse izgubila. Tretji in lokalni derby so imeli v Trbovljah. Igrala sta Amater in Trbovlje z rezultatom 6 : 1 v korist Amaterja. Tudi tej tekmi je prisostvovalo okoli 1000 gledalcev, ki so moštvo Amaterja, ki je sestavljeno iz samih delavcev, burno podpirjali.

V Zagrebu se je vršil ob priliki proslave 45 letnice zagrebških železničarjev zanimiv nogometen turnir. Omenimo samo rezultate glavnih tekem: Gradjanski : Concordia 2 : 1 (1 : 1) in Hašk : Železničarji 2 : 1 (2 : 1). Naša državna reprezentanca, ki je igrala v Bukarešti z Rumunsko je prvo igro za Balkanski pokal izgubila z 2 : 1. Rumuni so postavili v boj izborno moštvo, kateremu naša radi raznih odpovedi oslabljena reprezentanca ni bila kos. V Zagrebu so se vršile v Černomeru velike mednarodne motociklistične dirke, ki so končale z lepimi uspehi za naše dirkače.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 8. oktobra: 12.30 Reproduc. glasba — 13.00 Casovna napoved, borza — 13.30 Iz današnjih dnevnikov — 17.00 Koncert radio-orkestra — 19.00 Slovenska literarna zgodovina, prof. dr. Grafenauer — 19.30 Nemščina, poučje prof. dr. Grafenauer — 20.00 Spominska proslava Iva Vojnoviča: 1. Ivo Vojnovič kot književnik, govori profesor Fr. Koblar, 2. Ekvinočij Vojnovičeve štiridejanke (člani nar. gled.) — 22.00 Casovna napoved, poročila — 22.15 Koncert radio-orkestra

ZEMLJA

da dober sad, če porablja plemenita semena. V A Š RADIO APARAT Vam daje dober prejem, če rabite Tunegram BARIUM-CEVI

Ljubljansko gledališče

Drama:

Torek, 8. oktobra: Zaprtlo.
Sreda, 9. oktobra: FAUST. Red C.

Opera:

Torek, 8. oktobra: JONNY SVIRA. Red A.
Sreda, 9. oktobra: Zaprtlo.

Mariborsko gledališče

Torek, 8. oktobra ob 20: POHUŠANJE V DOLINI SENTFLORIJSKIM. Ab. A. Kuponi.
Sreda, 9. oktobra: Zaprtlo.

Orel

Šentpeterski Orel, Ljubljana. Vse člane odseka vabimo k udeležbi današnjega občnega zbora ljubljanskega mestnega orlovskega okrožja. Ker smo tudi mi člani imenovanega okrožja in ker imamo željo, da se dvignejo vsi ljubljanski odseki tako, da bodo častno reprezentirali orlovsko centralno žarišče — Ljubljano, je naša dolžnost, da se snidemo danes v Ljudskem domu (ob 20. uri). Bog živil — Odbor.

Ljubljansko mestno orlovsko okrožje ima v torek, dne 8. oktobra, ob 20 v Ljudskem domu redni občni zbor. Zastopniki in člani odsekov vabljani. Bog živil!

Poizvedovanja

Raven akademik je pozabil dne 4. t. m. v vlaku, ki pride iz Zidanega mostu v Ljubljano ob 18.12, aktovko z dokumenti. Poštenega najditelja prosim, da vrne vsaj dokumente proti nagradi vrtarju univerze ali izroči svoj naslov.

Pletenine

vseh vrst v najnovejših vzorcih in solidnih cenah pri Štark nasl. Milos Kermičnik Ljubljana Stari trg 18

Dunajski Creditanstalt prevzame Bodencreditanstalt

Skoro nepričakovano je prišla vest o fuziji dveh največjih dunajskih velebank: Creditanstalt in Bodencreditanstalt.

Se pred nedavnim se je držal tečaj delnice Bodencredita na 90, v petek pa je tečaj nazadoval na 98, v soboto pa celo na 94. Govorilo se je o imobilizaciji zavoda, ker so se začele dvigati vloge in naravno niso izostali glasovi o predstoji fuziji, zaenkrat z »Wiener Bankverein«, toda v ponedeljek popoldne je nepričakovano prispela vest, da bo Creditanstalt, Rothschildov zavod, prevzel Bodencredit. Delnice se bodo zamenjale 1:4; kaj to pomeni, je razvidno iz sledečih dejstev: nominalne delnice B.-credita je 50 šilingov, Creditanstalta pa 40, tečaj v soboto B.-c. 94, C. 52, sedaj bodo pa delničarji 4 Bodencreditanstalta dobili za svoje 4 delnice (nom. 200, borzni kurz sobote 376 šilingov) samo 1 delnico Creditanstalta za nom. 40, borzni kurz 52 šilingov, torej so izgubili pri delnici 160 šilingov z ozirom na nominalno. To razmerje kaže, zakaj je moralo priti do fuzije in kdo je močnejši, tako da ne moremo govoriti o fuziji pač pa o prevzemu po Creditanstaltu.

Kako velik bo novi zavod,

je razvidno iz teh podatkov: vlog je imel koncem 1928 C. za 190 milij. šilingov, upnikov pa 860, B.-c. pa vlog 74.5, upnikov 637.4 milij. šilingov, skupaj 711.9 milij., oba zavoda skupaj bosta imela pa ca. 1780 milij. šilingov tujih sredstev, kapital novega zavoda pa bo znašal 95.25 milij. šilingov. S tem dobimo daleko največje srednjeevropsko banko, ki bo tudi ena največjih svetovnih bank. Tu imamo še enkrat priliko videti, kako majhni smo: Novi zavod ima nad 14 milijard Din tujih sredstev, naša največja banka Praštediona 2135 milij. Din, Zadruga gospodarska 381 milij. Din, vse slovenske banke pa 1524 milij. Din. Pred vojno (1913) sta imeli obe banki 1087 milij. vlog. (Bil-

lančna vsota obeh zavodov presega 2 milijardi šilingov, točno 2045 milij. šilingov.)

Obe dunajski velebanki, oz. nova velebanka Creditanstalt, ki je postala sedaj s tem prevzemom velebanka tudi mednarodnega stila, ima

znatne interese tudi v Jugoslaviji.

Lahko rečemo, da je največji inozemski kapitalist, ki se udeležuje v poslu v naši državi. Bodencreditanstalt sicer Creditanstaltu ne bo prinesla velikega povečanja posla, saj je imela samo znatnejšo udeležbo pri Unionbanki v Zagrebu, kjer je imela z drugimi internacionalnimi interesi vedno, sedaj pa bo dominiral v Unionbanki Creditanstalt, ki je tudi udeležben pri njej. Nadalje ima Bodencredit vodilen vpliv v tvorilni vagonov v Brodu na Savi. Creditanstalt pa ima v Jugoslaviji kar cel industrijski in bančni koncern: Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani in ves njegov znaten industrijski koncern, v katerega spadajo številna uspevala podjetja Slovenije, nadalje Trgovski in obrtniški banko v Novem Sadu in je udeležben tudi pri Zemaljski banki za Bosno in Hercegovino, dočim je svojo zagrebško udeležbo pri Hrv. svepčbi Kreditni banki prepustil Budimpešti. Koncern Creditanstalta je največji inozemski koncern v naši državi in hiša Rothschild se udeležuje tudi pri finansiranju državnih potreb v odlični meri.

Fuzija torej ne bo imela za posledico kakšnih znatnejših transakcij v naši državi, ker so interesi bili dovolj različni in si zavoda nista konkurirala, pač pa tem večje v Avstriji in drugod. Danes sta obe banki gospodarja avstrijske industrije, kar je bil že pred vojno slučaj, samo v manjši meri. Zaenkrat še niso znane podrobnosti in posledice te dalekosežne transakcije v Avstriji je tudi še pričakovati dejstev.

Borza

7. oktobra 1929.

DENAR

V današnjem prometu so se tečaji večinoma uvrstili. Promet je bil srednji, največ v devizah Praga in Dunaj. Privatno blago je bilo zaključeno v devizah Budimpešta in Trst, dočim je v ostalih devizah interveniral Narodna banka.

Ljubljana (v oklepajih zaključni tečaj). Amsterdam 2280.50, Berlin 1351.50—1354.50 (1353), Bruselj 791.02 bl., Budimpešta 988.50—991.50 (990), Curih 1094.40—1097.40 (1095.90), Dunaj 796.53—799.53 (798.03), London 275.97 bl., New York 56.65 bl., Pariz 221.50—223.50 (222.50), Praga 167.71 — 168.51 (168.11), Trst 296.10 — 298.10 (297.10).

Zagreb. Amsterdam 2289 bl., Berlin 1351.50 do 1354.50, Budimpešta 990.69 bl., Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 796.53—799.53, London 275.57—276.37, New York 56.55—56.75, Pariz 221.69—223.69, Praga 167.71—168.51, Trst 296.15—298.15.

Belgrad. Berlin 1351.50—1353.50; Budimpešta 989.19—992.19; Curih 1094.40—1097.40; Dunaj 796.53 do 799.53; London 275.57—276.37; New York 56.55—56.75; Pariz 221.69—223.69; Praga 167.71—168.53; Milan 296.10—298.10.

Curih. Belgrad 9.125, Berlin 123.45, Budimpešta 90.35, Bukarest 3.08, Dunaj 72.85, London 25.1825, Madrid 78.875, New York 517.94, Pariz 20.315, Praga 15.3375, Sofija 3.7425, Trst 27.11625, Varšava 58.15.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska pos. 170 den., Ljublj. kreditna 123 den., Praštediona 870 den., Kred. zavod 170 den., Vevče 130 den., Stavbna 50 den., Šešir 105 den., Ruše 250—280.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 404—405; kasa 404—405; termini ult. XII 412—413.50; 7 odst. in. posojilo 83.50—84. — Bančni pap.: Union 202—203 (202); Poljo 16—17; Hrv. 50 den.; Kred. 93 den.; Jugo 81.50—84; Lj. Kr. 123 den.; Nar. 8000—8150; Prašted. 870—880 (870); Srpska 155 den.; Zem. 130 do 135; Obr. 36—40 (35); Etno 169 den.; Kat. 32 bl. — Ind. pap.: Guttman 180—190; Slavonia 125 do 140 (125); Slaveks 96—100; Danica 120 blago; Drava 385 blago; Sečarana 410—425; Brod. vag. 130 do 138; Isis 20 den.; Ragusa 430 bl.; Trbovlje 465 do 475 (465); Vevče 132 den.; Nar. sum. 40—45; Piv. Sar. 305 bl.; Nar. ml. 20 den.; Jad. 515—530 (530).

Belgrad. Narodna banka 8200, 7 odst. inv. posojilo 83—83.50, agrari 52—53.50, vojna škoda pr. 404—404.5 (403.50).

Dunaj. Don. sav. jadr. 83.01; Wiener Bankverein 21.75; Creditanstalt 52.50; Escomptes 21.60; Union 24.50; Aussiger Chemische 24.75; Mundus 183.25; Alpine 37.60; Trbovljska 57.25; Kranjska ind. 36.—; Leykam 5.10; Rima Murany 106.80; —

Žito

Dočim so notacije v Čikagu in v Budimpešti čvrste, se na našem domačem žitnem tržišču položaj ni izpremenil, ne glede cene, ne glede tendence. Promet je slab.

V Ljubljani so notacije neizpremenjene. Budimpešta. Tendence: zelo čvrsta. Pšenica okt. 22.50—22.56 zaklj. 22.57—22.58; marec 24.70—24.97 zaklj. 24.94—24.95; maj 25.42—25.55; zaklj. 25.70—25.72; rž okt. 19.10—19.28 zaklj. 19.28—19.29; korusa maj: 17.82—18.05 zaklj. 18.02—18.04.

Iz društvenega življenja

Predavanje o spolnih boleznih. Na samarijanskem tečaju Rdečega križa, ki se bo vršil danes, dne 8. oktobra, ob 7 zvečer v veliki dvorani OÜZ na Miklošičevi cesti št. 20, bo predaval g. dr. Jakša o spolnih boleznih. Opozarjamo na to važno predavanje.

Razpošiljalnica »Universale«, družba z o. z., bode počeni dne 9. t. m. in nadalje vsako sredo in soboto prodajala ostanke in blago nedvigljivih poštinih paketov, kot manufakturo, galanterijo, čevlje, pletenine itd., po znatno znižanih cenah. Prodaja se bo vršila v paketnem oddelku trdnice »Universale«, Ljubljana, Kerkov trg št. 10, I. nadstropje, vhod skozi vežo nasproti Mestnega doma. Na to se opozarja zlasti ljudstvo z dežele, ki ima ob semanih dneh v Ljubljani opravka.

Klub ljubiteljev piščarjev priredi dne 13. oktobra 1929 v Ptuj poljsko tekmo piščarjev. K tej tekmi je pripuščjen vsak čistokrvni piščar brez ozira na starost. Zbirališče dne 13. oktobra 1929 ob 7 zjutraj pri Dravskem mostu v Ptuj. Na predvečer tekme je sestanek v hotelu Osterberger ob 8 zvečer. Ker je Klub ljubiteljev piščarjev za to tekmo določil lepa darila, vabimo člane in lovce, da se priredite v čim večjem številu udeležbe. Prijave je poslati Klubu ljubiteljev piščarjev v Ljubljani.

Les

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno: 8 vagonov tramov, 20 vagonov hrastovih drv, 10 vagonov bukovih drv, 3 vagoni bukovih okroglic, 4 vagoni mešanih okroglic, 1 vagon oglja in 1 vagon brzojavnih drog. Tendence živahniješe.

Povpraševanje je za trame: glava-glava od 13—16 do 27—32 cm od 3—8 m, fko vag. naklad. post., hrastovino paral. ostror. rez. izven arca 60×80×1200 mm, 80, 85, 450, in 33, 140, 2000 cm fko vag. meja via Postojna, nadalje za 3—4 vag. mecesovine 11. (za uvoz. svrhe) 45, 50, 60 mm deb., 4 m, 20—40 cm fko vag. nakl. post.; za hrastove pragove 1.20 cm 12×15 cm (800 kom.) 2.60 m 14×24 cm (50.000 kom.) fko vag. meja via Postojna, oz. fko vag. Sušak pristanišče.

Hmelj

Nürnberg, 7. okt. (Tel. Slov.) Na trg je bilo pripeljanov po železnici 300 bal. s kmetov za 50 bal. Prodanih je bilo 350 bal. Cene so znašale za gorski hmelj 38—45 mark, za hallertauski 50—90, za württemberski pa 70—105 mark. Razpoloženje je tudi še nadalje mirno. Cene za prama blago so trdne.

Živina

Dunajski goveji sejem. Prignanih je bilo 2504 glav in sicer volov 1325, bikov 570, krav 611 in bivolo 8. Iz Jugoslavije vsega skupaj 213 glav. Na kontumaknem trgu je bilo 365 glav živine. Cene za vole najboljše 2.20—2.30, I. 1.70—2.—, II. 1.40—1.60, III. 1.— do 1.30, za krave I. 1.25—1.50, II. 1 do 1.15, za bike 1.40, za klavno živino 0.80—I.—, Za I. kakovost so se cene dobro držale, sicer pa so bile cene neizpremenjene. Prihodnji živinski trg bo v torek 15. oktobra.

SLADKOR

Letos je bil pridelek sladkorne pese večji kakor lani, pa tudi površina se je povečala: od 56.000 ha v letu 1928, na 60.000 ha letos. Kampagna pa bo dala po dosedanjih cenitvah 14.000 vagonov sladkorja napram 11.565 vagonov lani; preostajalo nam bo torej za izvoz nad 2500 vagonov. Lani smo izvozili 170 vagonov v Indijo, 550 pa v Grčijo in Romunijo. Letos bo pa prebitek za izvoz še večji.

Kože, usnje in čolji

Tendence v cenah sirovih kožam je v tem tednu postala nekoliko živahniješe edino na Češkem, dočim je v vseh drugih državah in pri nas ista kakor prejšnji teden. Prekoceanejske kože posušajo na evropskem trgu, ker se je klanje izvršilo v velikih količinah in kvantiteta zaklanih kož je večja kakor potreba ameriškega trga. Posebne vloge igrajo kože iz Afrike, katere se vse poleti suše in izvažajo v Evropo v velikih količinah. Afrikanke kože so v kvaliteti dobro izdelane in suhe, ter so cenejšje od surovih soljenih amerik. kož, ker stane dovoz manjše, a afrikanški narod pazi na kože, ker je to njihov najvažnejši vir dohodkov.

Cene goveji koži so 12—13 Din. V tem tednu se je prodalo veliko bosanske robe po 10—11 Din. Veliko pomanjkanje se opaza pri ovčjih surovih kožah, katerim je cena za 2 Din poskočila in sicer od Din 30 na 32 in Din 33 (Kavlake) per kg. Istočito je prodanih mnogo telečjih kož. Zagrebačka Mesarska Zadruga, katere se zelo u

„Svetovni jeziki“, ki jih nihče ne govori

Posledice babilonske zmešnjave jezikov se v naši dobi mednarodno prepletene trgovine in vedno hitrejšega in lažjega prometa čim dalje bolj občutijo. Zato že okrog tri sto let ponovno skušajo sestaviti umetni jezik, ki bi bil lažji in enostavnejši kakor vsak naravni jezik in bi vsakemu prebivalcu zemlje poleg materinega jezika služil kot svetovni pomožni jezik. Kratak uspeh volapüka v osemdesetih letih preteklega stoletja in precejšnja razširjenost esperanta v današnjih dneh dokazuje, da se more taka teoretično pametna ideja tudi praktično uveljaviti. Vsekakor nosijo vsi ostali predlogi, čijih število znaša nad 300, ime »svetovni jezik« samo zato, ker tvorijo njihovi iznajditelji svet zase; ne govori jih nihče, najbrže tudi njih očetje ne.

Temeljne misli za sestavo raznih svetovnih jezikov so zelo raznolične. Čisto filozofski jezik je sestavil anglikanski škof John Wilkins iz Chestra, ki je bil svak Cromwella. Zadnji se je osebno zelo zanimal za vprašanje svetovnega jezika, ker je mislil, da bo nekoč zavladal celemu svetu in mu nato dal jezik, katerega bodo umeli vsi ljudje. Wilkins je razdelil vse pojme, ki so bili takrat (1668) znani, v velikem, več sto strani obsegajočem seznamu v različne skupine, oddelke in pododdelke; vsakemu oddelku je dal značilen zlog, n. pr. de, be, si; tako pomeni de »element«, deb »ogonje«, deba »plamen«, det »meteor«, deta »mavrica«. Slovnike sklanjajve in spregatve so se označile s posebnimi skupinami črk. Tako se glasi v tem »svetovnem jeziku« začetek očenaša: »Hai coba ygia vil dad, ha babi io svymta ha salba io velca.« Kako ogromen spomin bi moral imeti človek, da bi si zapomnil brezkončen seznam stvari in pojmov v tem filozofskem jeziku! Wilkinsov vrstnik Leibniz, ki se je vse svoje življenje bavil z vprašanjem svetovnih jezikov, je imel skoro gotovo prav, ko je dejal, da se poleg Wilkinsa in njegovega prijatelja Roberta Boyle nihče na svetu tega jezika ni učil niti

pagirali na Francoskem še tik do izbruha svetovne vojne, se pa gotovo ni nihče drugi tega jezika učil in ga govoril.

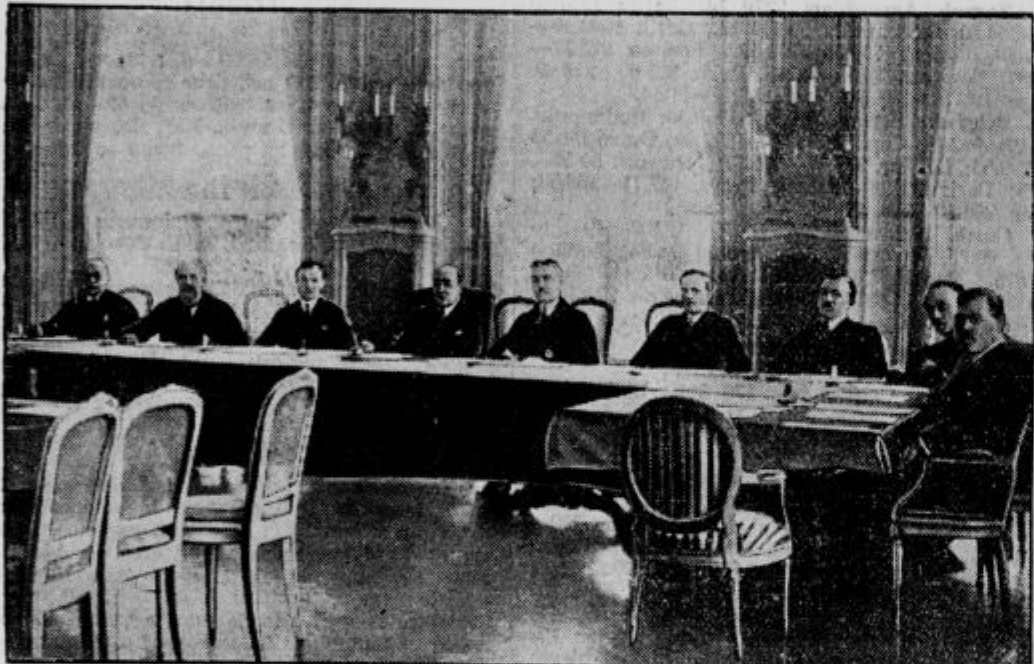
Najkrajši umetni svetovni jezik je pa brez dvoma »pan-kel« (to je svetovni jezik), ki ga je ustvaril M. Waldt (1906). Njegova slovnica je v kratkem času doživela šest izdaj in to v času, ko razna znamenita znanstvena dela, ki so trajne vrednosti, niso prišla niti do druge izdaje. Da je »pan-kel« res najkrajši jezik, naj dokaže naslednji stavek: »Daj mi knjigo« — volapük: Givolöd obe buki — esperanto:

Angleško-ruska pogajanja za obnovo diplomatskih odnosov so se ugodno končala. Kakor poročajo, bo za angleškega poslanika v Moskvi imenovan mornariški izvedenec delavske stranke Kenworthy (na levi), za ruskega poslanika v Londonu pa Sokolnikov (na desni).

Donu al mi la libron — pan-kel: Davu as buk; v slovenščini je 11 črk, v volapüku 14, v esperantu 16, v pan-kelu pa samo 9 črk. Radovedni smo pa, koliko ob 6000 kupcev »pan-kel«-ove slovnice se je tega »svetovnega jezika« učilo in naučilo.

Dandanes je od umetnih svetovnih jezikov brez dvoma najbolj razširjen esperanto, ki ima tudi med Slovenci že mnogo pristašev in prijateljev. Pravijo, da je ta jezik v primeri z drugimi zelo lahek in da mu je zagotovljena bodočnost. Če bo to res, o tem se bodo prepričali pač še le naši potomci.

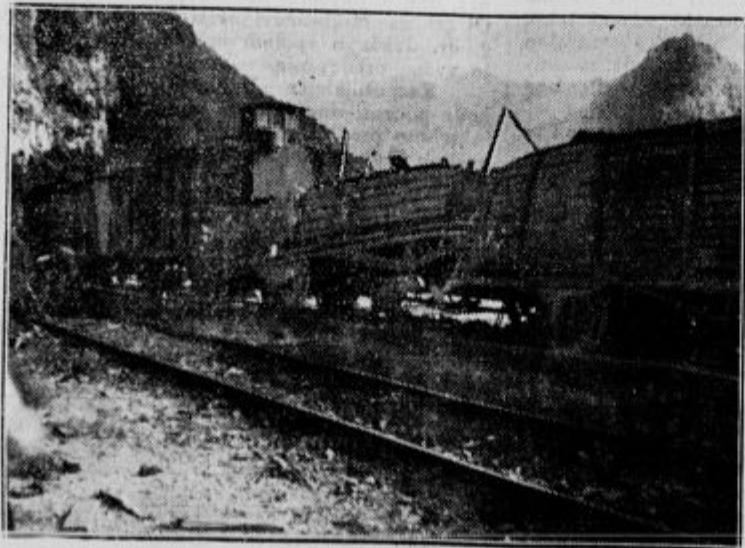

Otvoritvena seja organizacijskega odbora reparacijske banke v Baden-Badnu. Sejo je vodil American Reynold (na sliki v sredi).

ga razumel. Londonska »Royal Society« je Wilkinsov jezik zavrnila.

Večjega priznanja pri učenih družbah je bil deležen skoro dve sto let kasneje muzikalni jezik »solresol« Francoza Jeana Francoisa Sudre (1787—1862). Kot 30 letni gimnazijski profesor v Soreze na južnem Francoskem je prišel na komičen domislek — ali naj ga imenujemo genialnega? — da napravi sedem zlogov: do, re, mi, fa, sol, la, si — za podlago svetovnega jezika. 45 let se je neumorno trudil z besednjakom, ki je obsegal eno do petzložne besede: re »in«, dofa »on«, dorela »leto«, domisol »Bog« itd. Slabost tega jezika je predvsem izredna enozvočnost, ki se ji ni mogoče izogniti radi vedno ponavljajočih se samo 7 različnih zlogov; skoro nemoogoče bi bilo tudi obdržati v spominu večinoma štiri ali petzložne besede. Sudre pa je bil o velikanski koristi svojega »solresola« popolnoma prepričan, ker se vendar njegove besede lahko 1. izgovarjajo ali pišejo, 2. pojo ali igrajo, 3. pišejo kot note, 4. pišejo samo s sedmimi stenografičnimi znaki, 5. pišejo s prstom v zraku (!), 6. označijo s prvimi 7 arabskimi številkami, 7. pokažejo s sedmerimi barvami mavrice, 8. označijo s kazalcem desne roke na štirih prstih členih leve roke in treh njihovih presledkih. Tako se te duhovite iznajdbe poslužujejo lahko tudi slepci in gluho-nemi.

Francoskemu izumitelju ni manjkalo priznanj za njegov »solresol«. »Institut de France«, ki so mu takrat pripadali možje kakor filolog Burnouf, fizika Arago in Fourier, komponisti Cherubini, Auber in Boieldieu, mu je leta 1827 izrekel svoje priznanje in je to pozneje še trikrat ponovil. Tej pohvali so se pridružile tudi akademije v Metz, Rouenu in Bordeauxu. Na svetovni razstavi v Parizu leta 1855 je dobil Sudre nagrado v znesku 10.000 frankov in sedem let pozneje na londonski razstavi častno svetinjo. Razen malega kroga Sudrovih sorodnikov, ki so njegov jezik pro-

K železniški nesreči v Zagorju ob Savi, ki se je pripetila 4. oktobra v prvih jutranjih urah.

Kandidati za nemškega zun. ministra

Dr. Wirth,
minister za zasedeno ozemlje.

Prelat dr. Kaas,
predsednik centruma.

Dr. Breitscheid,
predsednik socialno demokratske stranke.

dobro plačati: dobil je 75.000 dolarjev (nad štiri milijone dinarjev). Ampak ta vsota je še majhna proti honorarju, ki ga zahteva od občine neki drugi odvetnik. Charles L. Craig je predložil stroškovnik, ki se glasi na več kakor 350.000 dolarjev (blizu 20 milijonov dinarjev). To je več, kakor so si upali računati skupaj vsi ostali odvetniki, ki so v tem procesu zastopali občino. In pri tem Craig nikakor ni največ naredil. Občina seveda ni voljna priznati tako ogromne zahteve. Župan Walker je stroškovnik vrnil s pripombo da je izredno pretiran.

»Strašno, kako moja peč kadi. Ne vem, kaj bi napravil.«

»Daj ji eno tvojih cigar, pa ne bo nikoli več kadila.«

*

»Danes ste pa zelo resni.«

»Imam skrb radi nekega bolnika.«

»Ali je težak slučaj?«

»Ja — računa noče plačati.«

gleško, ne da bi ga spoznali. Pozneje je šel v Rotterdam, kjer so ga sprejeli za mornarja. Kot tak je prepotoval skoro ves svet. V začetku leta se je pripeljal iz New-Orleansa v Liverpool in šel nato peš v London. Kmalu se je pojavil pred glavnimi vrati norišnice v Broadmooru in prosil za sprejem, češ, da hoče tam preživeti svoje zadnje dni, ker ve, da se mu ne bo godilo slabo. Najprej so ga odklonili, ko je pa povedal svojo zgodbo, so ga izročili policiji, da poizve o njegovem predživetju. Ko so se prepričali, da je njegova povest resnična, je notranje ministrstvo privolilo, da ga zopet sprejmejo. »Nimam niti enega prijatelja in sem čisto sam na širnem svetu«, je dejal, ko je bil zopet v zavodu. »Vsa leta sem se potepal po svetu v zavesti, da sem begunec in da me lahko prime prvi policist. To me je čisto ugonobilo. Moji živci so zanič. Ker se bojim, da bi sam umrl, sem se sklenil vrniti v zavod.«

Iznajditelj smrtnih žarkov

Te dni je apelacijsko sodišče v Frankfurtu razpravljalo o pritožbi monterja Alberta Bruhahna, ki je bil pred par meseci obsojen radi goljufije na škodo več članov šlezjskega visokega plemstva. Bruhahn je po svetovni vojni začel spekulirati in sicer na račun lahkovernosti gotovih krogov. Skrivnostno je razglasi, da je iznašel »smrtno žarke«, s pomočjo katerih lahko na razdaljo 3000 m popolnoma uniči ljudi, konje in material. Ta iznajdba je bila za neko staro plemenitašino tako zapeljiva, da je takoj sama založila visoko vsoto in pregovorila nekega v. Bismarcka, da je tudi on storil isto, da bi si »iznajditelj« lahko uredil svojo delavnico, kjer naj bi izpopolnil svojo iznajdbo in nato izdeloval morilne žarke. Bruhahn je dobil na razpolago razkošno opremljeno vilo. Iznajditelj je pa rabil vedno več denarja in tako so ustanovili konzorcij, ki so ga tvorili izključno le člani šlezjskega visokega plemstva z grofom Pücklerjem in generalom Stange na čelu. Albert Bruhahn je hvaležno vtaknil v žep 480.000 frankov — šlezjski plemenitaši pa še danes čakajo na naročene smrtno žarke. Neki frankfurtski veletrgovec, s katerim je imel Bruhahn poslovne zveze, je odkril goljufijo. Julija meseca je bil slepar obsojen na 18 mesecev ječe in sedaj je apelacijsko sodišče potrdilo to sodbo. Zanimivo je, da je Bruhahn navedel 20 članov visokega plemstva kot razbremenilne priče, pa so se opravičili. Najbrže so vsi močno prehlajeni.

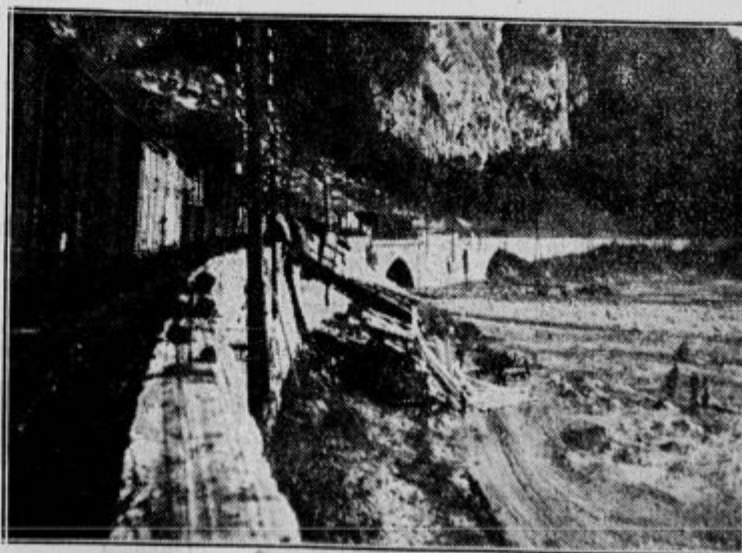
Upor v ameriški kaznilnici

V državni kaznilnici Canon v državi Colorado se je te dni uprlo okrog tisoč jetnikov. Posrečilo se jim je, da so vdrli v kaznilniški arzenal. Vnel se je boj, v katerem so bili ubiti trije pazniki, več pa je bilo težko ranjenih. V Canon so poslali oddelek topništva. Tudi so poklicali na pomoč policijo iz raznih krajev Colorada.

Po kasneje došlih poročilih je v bojih v kaznilnici doslej 16 smrtnih žrtev. Med mrtvimi je pet paznikov. 150 jetnikov se je zabarikadiralo, potem ko so zažgali dve poslopji. Vojaštvo s topničarstvom oblega kaznilnico. Jetniki so stavili »ultimato«. Zahtevajo tri tovrstne avtomobile, s katerimi bi se radi odpeljali. Deset paznikov so prijeli kot talce in izjavljajo, da bodo peljali paznike s seboj tako daleč, da pridejo izven območja topov. »Ultimato« je bil odklonjen. Več napadov oblegovalcev so jetniki odbili. Privlekli so na zidove štiri paznike in jih pred očmi oblegovalcev vrgli v globočino. Nesrečni pazniki so bili takoj mrtvi. Zadnje vesti poročajo, da so oblegovalci razstrelili del kaznilnice, ki so ga zasedli uporniki. To so storili potem, ko se je zvedelo, da so uporniki pomorili vse talce.

20 milijonski odvetniški honorar

Občina New York je svoj čas naperila tožbo proti Interborough Rapid Transit Cy., ki je hotela zvišati osebne tarife. Občina je tožila na podlagi svoj čas sklenjene pogodbe in je dobila pravdo v vseh instancah. Pred najvišjim sodiščem je zastopal občino odvetnik Charles Evans Hughes. Svoje delo si je dal ta mož

Zlivozdravnik iz Kamnika, g. Niko Sadnikar. Veliko materiala se je nabralo tudi v raznih krajskih gradovih, ki hranijo še mnogo predmetov iz ilirske dobe. Na razstavi bodo zastopani tudi odlični sodobniki v slikah, predvsem razni župani (meri), ki so uradovali pri nas za časa francoske vlade. Razstavljenih bo cela vrsta izredno redkih in zanimivih predmetov. Podrobnosti bomo še sporočili. Razstava bo odprta deset dni od sobote 12. oktobra dalje dnevno od 9. do 12. in od 2. do 5. popoldne. Vstopnina znaša 5 Din. Šole in društva, ki posejijo to izredno in interesantno razstavo, pa plačajo le dva dinarja vstopne.

vite. V skladu s pesnikovim značajem je opazovanje, da je svetovna vojna zapustila pri njeni neznatne osebne sledove. Prve pesmi v knjižici, ki se nanašajo na vojno, so držane nekako v tonu narodne pesmi — kar pazujemo tudi sicer na marsikaterem mestu, kakor tudi močan vpliv Zupančiča v oblikovnem oziru. O, jaz ne spim... iz najbolj osebnega doživlja generala Maistra, s koroške fronte, so med pesmimi prvega dela najboljše. Šibkeje so pa pripovedne pesmi. Njim je vsebina sama že dosti šibka in neznatna, oblika pa še bolj izpričuje, da darovitost Maistrova ni epična, temveč samo lirčna. Pa recimo še, da je Maister vse prej kot pasiven lirik in njegova podoba nam bo ostreje pred očmi; kajti v slovenski liriki, zlasti v novejši, takega zelo pogrešamo. Tako se razločuje Maister od neaktivne, nepregledne in temotne poezije, ki nam že dolgo velja kot edina možna lirika in ki smo je — priznajmo kar odkrito — že do grla siti. Evo, morda je v tem razlog, da smo baš te pogumne in čvrste in vsele Maistrove knjige tudi mi veselili.

Tiskovna založba v Mariboru nas je s to knjigo dvakrat presenetila. Ne le, da si je za svojo prvo knjigo izbrala Maistra, tudi okusna oprema, ki prica, da se pri nas vedno bolj udomačuje načelo »lepe« knjige glede njene zunanje oblike, je hvale vredna. Tisk v polmastni Bodonijevi antikvi je prijeten, nekoliko širši format knjige, ki je izdana na lepem, močnem papirju, je prav ličen. s. š.

Glasbo za to opero je naštudiral z njemu lastno preciznostjo g. Polič. Učinkovito je znal poživeti orkester s sredstvom kontrasta, stopnjevanja. Izčrpal je delo in vse, kar je nenapisanega ostalo

Po II. dejanju na hodniku, potem ko je že prišla v razgovor teorija o veri in politiki. Znan ljubljanski (liberalen) gospod: »Zato »Slovenec« danes ni igre nič priporočil.«

in vendar najčistejše, najžlahtnejše
jedrnatilo milo. — Zraven tega priročno
in tako izdatno, da je za rabo res najcenejše

Spominjam se, prav pri tej igri, kako se je pred tridesetimi leti začel uveljavljati slovenski šund »Giuseppe Mussolino«, »Grofica beračica« in druge, ki jih navaja mož, katerega izborno igra g. Lipah. Zadaj na platnicah tistih zvezkov je bila podoba

Popravek. V nedeljskem poročilu o »Faustu« je med nekaterimi tiskovnimi napakami tudi tale (v odstavku o Marjetici): »ampak grobo hrepenenje« bi moralo biti : »ampak grobo hruljenje«.

Popravek. V nedeljskem poročilu o »Faustue« je med nekaterimi tiskovnimi napakami tudi tale (v odstavku o Marjetici): »ampak grobo hrepenenje« bi moralo biti : »ampak grobo hruljenje«.

strahu in presenečenja je trd in stoji kakor oka-

Oče mu poda čaja z močno porcijo ruma.
»Govori, fant! Kaj se je zgodilo?«

»Tihole! zakriči naenkrat Maksim. »Brnenje ...«
Mnogo polja, vse kake.

Iredeta kaptizacija iz subakutira. Jagodovinski knižarnar v Ljubljani: 25 vvezki: 8 Din, vez 40 Din. — 29 vvezki: Savinski, IZPOD GOLICE 30 Din, vez 42 Din. — 30. vvezek: Sienkiewicz, NA POLJU SLAVE, 28 Din, vez 40 Din.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglašje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za 3ifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28

Službe iščejo

Mlekar. praktikant

ki je dovršil mlekarstvo šolo v Škofji Loki, išče službo. - Veš v sirarstvu in maslarstvu. - Nastopi službo takoj. Naslov pri upr. lista pod št. 11.137.

Vezilja

sirota, išče službo; sprejme tudi katerokoli boljše delo, po možnosti z oskrbo. Nastop takoj. Naslov pove upr. pod št. 11.246.

Mladenič

star 27 let, želi službo v kakšno tovarno ali trgovino. Naslov pove uprava pod št. 11.214.

Dekle z dežele

išče službo k priprosti meščanski družini. Nastop takoj. Naslov pove uprava pod št. 11.215.

Iščem službo

v pisarni. Sem absolvent trgovske šole. Veš sem korespondence, knjigovodstva, stenografije in strojepisja. - Naslov pri upravi pod št. 11.243.

Službo dobe

Mesar. pomočnika

ki zna prašiče iz kože devati in govedo, rabim. Ponudbe na upravo pod »Mesar-pomočnik« 11.129.

Oskrbnik

z spricvali kmetijske šole, samski, z nekoliko prakse, se sprejme na srednje posestvo. Ponudbe in prepis spricval z zahtevo plače pod šifro »Oskrbnik« št. 11.234 na upravo »Slovenca«

Šivilja

spretna, se sprejme takoj za ažuriranje na stroj. - Naslov v upravi tega lista pod št. 11.138.

Krojašk. pomočnika

dobrega, za veliko in malo delo, takoj sprejemem. Anton Jarc, krojač, Ljubljana, Semenišče.

Majerja

mlajšega, oženjenega - iščem za 1. november t. l. Ponudbe z navedbo starosti in eventualnega števila otrok na upravo lista pod »Majer« št. 11.111. Ponudniki, ki so že delali v kakšni opkarni, imajo prednost.

Lekar. laborantinja

ki čisti lekarno in dela v laboratoriju, iščem z namerami vz lojke ugodno blizu Ljubljane. Starost 20-30 let. Predstaviti se je osebnost v četrtke popoldne od 2-5 v Igriški ulici 6, pritličje (poleg dramskega gledališča). Na pismene ponudbe se ne ozira! Hrana in stanovanje v hiši, plača po zmovernosti.

Krojaškega vajenca

poštenih staršev - sprejemem. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov v upravi lista pod št. 11.245.

Ključavničar

dobro izvežban tudi kot samostojen vodovodni instalater, ki bi se razumel tudi na avtoenično varjenje, se sprejme v trajno delo. Reflektira se le na dobro izvežbanega delavca v teh delih. - Naslov v upravi pod št. 11.233.

Inserirajte v „Slovenca“!

Pouk

Šoferska šola

l. obl. konc. Čamernik, Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugoavto). - Tel. 2236. Pouk in praktične vožnje.

Moderna šola novih jezikov

francosčina - angleščina - italijanščina - nemščina - ruščina.

Otroški vrtec

(poučevanje nemščine) - Gosposvetska 16, pritličje. Vpisovanje 6-8 zvečer.

Akademik

poceni in uspešno instruir. Naslov v upravi lista pod št. 11.244.

Stanovanja

Meblovana soba

se odda enemu ali dvema gospodoma ali gospodičama na Miklošičevi cesti. Na željo tudi s hrano. Naslov v upravi št. 11.247.

Soba

s kuhinjo in kabinet oddam. Istotam se sprejme 2 gospodični ali 2 gospoda na stanovanje. Naslov v upravi št. 11.212.

Samec

inteligent, išče malo stanovanje (soba s kuhinjo ali samo sobo). Ponudbe pod »Dobra sosesčina« na upravo »Slov.«

Vnajem

Lokal

na zelo prometnem kraju se takoj odda. Poizve se na Glinah, Tržaska c. 46.

Ugodna prilika!

Zavoljo družinskih razmer dam v najem že staro dobro idočo trgovino na prometnem industrijskem kraju pod ugodnimi pogoji. Naslov v upravi pod št. 11.066.

V Rajhenburgu

se odda na zelo prometnem kraju lokal, obstoječ iz 3 prostorov, za mesečnih 150 Din, kakemu obrtniku ali rokodelcu. Vsebitev takoj. Ponudbe na: Konzum, Ljubljana, Kongresni trg 2.

Trgovski LOKAL

na Miklošičevi cesti, z dvema izloženima oknom v izmeri 8,61x5,30 in dvema velikima skladiščema, se odda v najem. Naslov se poizve v upravi lista pod št. 11.238.

Inserati v „Slovenca“ imajo največji uspeh.

Svila vseh vrst

kakor tudi TRPINOVO PLATNO po ceni se dobi v TEKSTILNEM BAZARJU, MARIBOR. Vetrinjska ulica št. 15

Singer šivalni stroji d. d.

podružnica Slovenjgradec

obvešča, da je agenci Pavalec Jakob izstopil iz službe ter da ni več pooblaščen prodajati strojev in inkasirati denarja za njen račun.

Naznanjam, da otvorim dne 14. oktobra 1929 podružnico čevljarstva v Cerknici

Zaloga čevljev lastnega izdelka. V popravila se sprejemajo vse vrste lepljeni čevlji in galoši. Se priporoča

L. Petrič, Selšček-Cerknica.

Sprejme se istotam dobro izurjen prirojevalec zgornjih delov.

Trgovskega pomočnika

manufakturstara, 25-30 let starega, z znanjem slovenščine, srbohrvaščine in nemščine za obisk krojačev v Sloveniji iščem za takoj. Ponudbe s fotografijo, referencami in označbo zahteve plače naj se pošljejo na Tvorniško stovarišče št. 101 »Sile-sia«, Novi Sad, Vojvodina.

Original

LUTZ peči
Peči MONOLIT in EKONOMA
Velika zaloga!

Ing. Guzelj, Ljubljana VII
Telefon 3252 Jernejeva c. 5 Telefon 3252

Objave

Svarilo

Svarim vse one, ki bi še nadalje razširjali napačen vzrok smrti pokojne ge. Marije Babnik iz Stane-žič, ker bom proti njim sodno postopala. - Apolonija Šetina, dipl. babica, Zg. Šiška 143.

Kupimo

20% kronske bone kupi Pučka štedion i založni zavod d. d., Osijek, Desatičina ul. 27.

Otroška posteljica se kupi. - Ponudbe pod »Snažna« na upravo.

Voz zapravljičev

sam, eventualno s konjem in opravo vred - kupim. Ponudbe z navedbo cene na upravo »Slovenca« št. 11.236.

Vsakovrstno

zlato kupnje
po najvišjih cenah.
CERNE, juvelir, Ljubljana.
Wolfova ulica št. 3

Posestva

Gostilniško posestvo
v prometnem kraju, primerno za lesno trgovino, po možnosti z žago, ali vsaj s souporabo, se kupi. Cena do 200.000 Din, najrajši ob železniški progi Dravograd-Celje, ev. v Dravski dolini. Ponudbe na »Svoj dom 11.237« na upravo »Slov.«

Prodamo

Prodajam pekarijo

v prometnem kraju predmestja Ljubljane. Naslov v upravi pod št. 11.127.

Nova hišica

zelo prikupna, krita z opeko, 2 lepi parketirani sobi, 1 kabinet, velika kuhinja, električna razsvetljava, dve kleti, lepa stavbna parcela, bo na prodaj na prostovoljni javni dražbi v nedeljo dne 13. oktobra ob 3.30 popoldne. Dražba se bo vršila pri Mariji Mihelič v mestu Višnja gora št. 29 na Dolenjskem, pet minut od kolodvorske postaje.

Puhasto perje

kilogram po 38 Din razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. - Potem čist belo gosje kg po 130 Din in čist beli puh kg po 300 Din. - L. Brozović, Zagreb, Ilica 82.

Peteline (Leghorn)

z najboljšim rodovnikom, 3 do 6 mesecev stare, prodajamo po cenah od 80 Din naprej. - Gallus-Farm, Bačka-Topola.

Jabolka

za prežanje, več vagonov, nudi najceneje Rud. Petterlin, pošta Sv. Peter pod Sv. Gorami.

Pletilni stroj

prodajam, skoraj popolnoma nov, znamke »Popp« 10/80. - Naslov v upravi Slovenca pod št. 11.184.

Lepa hišica

z velikim vrtom in nekaj sadnega drevja v okolici Celja se zaradi preselitve prodaja. Vpraša se: Hojnik, pismošča, Trnovlje pri Celju.

Steklene omare

(trgovske), 5 komadov, velike, dobro ohranjene, na razpolago. Vprašati v hotelu Črni orel, Maribor.

Moško obleko

površnik in čevlje prodajam. Ogleda se na Sv. Petra cesti 75 od 9 dalje.

Zdrava jabolka

več 1000 kg po 2 Din prodajam. Poizve se: bivša pivovarna Lasko.

Glasba

Mušičeve vijoline

so res dobre in poceni. Prepričajte se v trgovini, Gregorčičeva ulica.

Obrt

Talarje

birete in semisete za vlač. duhovščino izdeluje po nizkih cenah Fr. Himmelreich, kroj. mojster, Ljubljana, Pred skofijo 9-11.

Priporoča se

delikatesna trgovina
in zajutrkovalnica
J. BUZZOLINI
Ljubljana, Lingarjeva ul. (za škofijo).

Krušno moko in rženo moko

vedno svežo, kupite zelo ugodno pri A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24.

Ženini, nevestej

Peresnice, žimnice, otomane, divane ter vsa tapetniska dela izvršuje po najnižjih cenah

FRANC SAJOVIC
Ljubljana, Stari trg 6.

Razno

Na obroke

kupite po originalnih cenah vse predmete, ako se obrnete na Kreditno zadrugo detaljnih trgovcev, Ljubljana - Cigaletova ulica 1.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš iskreno ljubljani sin, brat, stric in svak, gospod

Franc Šramel

uradnik pri tvrdki Schneider & Verovšek

dne 7. t. m. po daljšem trpljenju, previden s tolažili sv. vere, mirno preminul.

Pogreb nepozabnega bo v sredo, dne 9. oktobra 1929 ob pol 4 popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 7. oktobra 1929.

Anton, fin. uradnik v p., oče. - Hedviga, mati. - Anton, Vladimir, Maks, Bogomir, bratje. - Vsi ostali sorodniki.

ZAHVALA

Vsem, ki so spremili našo soprogo, hči, sestro, svakinjo itd.

Pepco Škerbic, roj. Hrast

k večnemu počitku, se tem potom iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo preč. duhovščini, na čelu preč. gosp. župniku in duh. svet. Jakobu Gašpariču za gniljiv govor ob grobu, č. g. Antonu Bošteletu za podelitev sv. zakramentov, rudniškemu zdravniku g. dr. Cizeljnu za trud ob njeni bolezni, č. ss. usmiljenkam v rudniški bolnišnici za požrtvovalno postrežbo, vsem darovalcem vencev in šopkov, in sploh vsakomur, ki je na kakršenkoli način izkazal rajni kakšno uslugo. Bog plačaj!

Trbovlje-Polana, dne 5. oktobra 1929.

Zalujoče družine: ŠKERBIC in HRAST.

Zalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, da je naš predragi oče, oči, stari oče in tast, gospod

JOSIP TRČELJ

posestnik v št. Jurju ob Pesnici

v nedeljo, dne 6. oktobra ob 18 po dolgotrajni mučni bolezni v 66. letu starosti, nenadoma preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil iz hiše žalosti Grušene-št. Jurij ob Pesnici št. 13 v torek, dne 8. oktobra 1929 ob 3 popoldne na domače pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v sredo, dne 9. oktobra ob 8 v domači župni cerkvi.

Grušene-št. Jurij ob Pesnici, dne 7. oktobra 1929.

Stanislav Trčelj, sin. - Ivanka Lavrenčič, hči. - Ivanka Kete, Emilija Verstovšek, pastorki. - Ivan Lavrenčič, Boris Verstovšek, zeta.

Zadruga Brodskih Vinogradnikov Brod na Savi

ustanovljena leta 1900
išče izvrstnega

ZASTOPNIKA

za celo Slovenijo

Ponudbe z označbo dosedanjega poslovanja je nasloviti na **ravnateljstvo najkasneje do 10. tega meseca**